Këndime

për

Shkolla të para

të Shqypënisë.

Libri i parë.

Botimi i tretë.

BKSH

BKSH

BKSH

BKSH

Këndime

për

Shkolla të para

të Shqypënisë.

BKSH

Libri i parë.

Botimi i tretë.

BKSH

Këndime të para.

BKSH

i

i, ïi, i, ïi, i,

u

u, iu, ui, u, iu,

t

ti, tui, u tut, i tu-ti,

j

ji, u-ji, i ti-ji, ju tu-ti i

ju-ji, u ji, u-tut.

PKSH

i

i, ii, i, ii, i.

u

u, ui, iu, u, iu.

t

tui, ti, i tu-ti, tu-tu, u tut, tuit.

j

ji, ju tu-ti u-ji, i ju-ji, i ti-ji, ijt, tu-tju u-jit.

BKSH

x, ë,

je te u ji, i te ti, te të,
e tu te, e çj te, të je, te jet.

l

lu le, tu li, i le ti, leu,
u le, li te, te li, lu tu,
ti je lu le.

ll

llu llë, u llî, i ti lli,
u llijt, tu llë.

PKSH

e, ë

je i te-ti, jet, e êj-te, je-te tej, e tu-te, tê-jë, jetë tu-tje, e tu-ti u-ji, te-të, të tijt.

l

lu-te, te-li, lu-le, leu, i le-ti, tu-li, u ul te-li, lê-te, lu-tu, u lut, u-le, u lut, i-le-ti, lî.

ll

u-llî, u-llîjt, tu-llë, i ti-lli, llu-llë, tu-ll' e tel.

BKSH

b

be, bi-jë, bue-lli bje-te u-
jë, tu-bë lu-le, bi-te.

h

he-lli, hejt, te-hi, hi-te,
hi-ti, teh, hi-ti-jet.

k

ki-jë, ku-jë, kë-tij, kë-ke,

PKSH

b

be, bje, u be-tu-e, bijt, bu-lë, bi-jë, tu-bë, bi-te, i bu-ti, bue-lli, be-li, bu-lu-e, bu-bë, bi-bë, bī-te, bī-ti.

h

hî-te, te-hi, u hu-tu-e, he-lli, teh, hi-ti, hejt, hu-ti, i hutit, hî-te te lu-let, hi-le, he-be, be-hi hu-ti.

k

kû-ji, kî-ji i kë-tij, u ku-llu-e

kë-të, ku-llu, ku-le-të,
tul-bu-ke.

o

i-jo-ti, to-k'e-ho-llë, kû-
lot-ti, ko-k'e-bu-të ko-
ko-ti, ko-je, kot.

a

i-ja-ti, la-la, i-ku-ka-li, ka-
loj-a-jë, e-tu-ti-bo-lla, aj-
ka-kal-të-bu-të.

ku-llë, ku-le-të, kû- je? kë-tû, te-hi i kû-jit, kû i ke lu-let? i-ke te he-bet.

o

buk' o-ke, ko-je bu-ke, ti ke koll, tel i ho-llë, ko-ko-ti, kî-ji i jot, he-to, bo-k' e bu-të, lo-to-te, u-ji lot.

a

bâ-te ha-ta, ka-li ka-loj, la-la ka ba-ta, bo-lla ha, hu-ti ha-te kî-ja, ka-la-ja, la-ta e jo-te, ta-ka-ti, ta-lla-lli.

d

de-di, da-da, o-da, a di ku â
dal-ta, de-lli i ba-llit, do-te
do-de-le, bu-da-lli a kot.

dh

e dhi e dhi-ja, u dha ka
lu-le, bo-lla tu-ti dhët e
dhitë, i dha dhetë dhi e dhetë.
de-le, a u lo-dhe?

d

da-da, de-ti, de-lja â e butë, di-ta, a-da, o-da, di-je, lla-bu-di, bu-da-lli, du-llî-ja, di-t' e bu-të, hajt te da-ja, dja-lit i duel li-ja, a do-le o-de, kû i la du-jit?

dh

dha, dhi-ja, i dhe-ti, e-dhi, e-dhe, u lo-dha, e lo-dhi, dhe-të, dhi e dhe-të e-dha, a u lo-dhe? u-lu e-dhe ti, je i idh-të, li-dhi te-jet, dhi-ja do e-dhat, të dhe-tat.

r

e ra, ro ja, ru ji, ka ra bo rë te de ra, ka do rë të bu kur, ri ki e ri ka, tje tër a ka?

rr

te rri, be rri, rri te rro tull o be rrit, dja li i ur të rri ra hat, dje rri ka bar, rru dhi duert.

DKSH

r

ra, re, ri, ro, ru, a-ra, e-ra, o-ra, u-ra, ra-ja, rẽ-ja, e re-ja, ro-ja, ru-ju, de-ra, do-ra, du-ro-te, ba-ri, ba-ro-ti, i lar-ti, i bar-dhi, ba-ba u-ro-te djelt, ka ra bo-rë, ri-ka bër-tet.

rr

a-rra, rre-ti, rri-ta, rro-tull, rru-dha, rru-dhet do-ra, rrje-lli del te dje-rri, rrũ-ja, de-rri, rri ur-të, rrjedh u-ji te a-rra, a të rrẽj-ti? rre-ti rri te u-ji, ja rrĩ-te rrallë.

BKSH

n

ne-ni, nu-ni, kur-bân ha-

na, na-na e nu-ni na kanë

dhâ-në dhun-ti-ja, o ti nie-ri.

nj

nji-la, u-nji-lli, nji-tu

kah de-ra, nji-tu nji-tet

nji-kal.

BKSH

n

na-na, nê-na, ni-na, ne-ni, nu-ni, nu-na, na-ta, na-dje, rri-ni, rrê-na, nie-ri, nu-ri, u-llî-ni, û-ni, u-ne, na dha na-na, a-rra a ke-ni ũ, në na-dje di-het di-ta, rrê-na ã dhu-na e nie-rit, ru-ni kar-te-lat.

nj

nja-la, nji-tû, u-njî, nja-la e nji-la rrinë n'u-j, nji rret nji-la, nji-tû n'at bo-kë, nji-tû je-ton nji nie-ri i ur-të, nje-ni ha nje-ni nji-non, i nje-ha de-ri në nji.

m

mi ni, lu mi, mi ku i mi
rë të ta në hir, di ta e mi
rë danë na dje.

v

ve li, vi da ni, kù ve, ve
tëm në vo tër, ju da va nji
va dê të tan ve, ve tull
bar dhi.

BKSH

m

ma-rë, me-rre, mi-rë, mo-ri, mu-ri, u-mi-ni, rru-mi, nji djа-l i njo-më, lam-tu mi-rë, nji-tu ma-lit, ka ma-rrë ma-lin, e merr mā-lli, e mūj-ti me ur-tië, ma mo-re maj-mu-nin, kur e mo-re?

v

va-la, ve-li, vo-li, vi-le, la-va, le-va, li-va-dhi, ja rri-ni ve-ra, te nji-kë-ta va-na, du-ro-je lav-din e huej, mje-r i vet-mi, vau ka rrje-dhë të ma-dhe, a-vi-tu në vo-tër, ve-ton mo-ti, âsht ve-rë.

y

i y-ti, i y-ni, ky nie-ri
â yr-nek, o-da bân tym,
bër-by-ket, dy-ry-be, o
byl-byl, byl-byl i mje-rë.

p

pe-li-mi, pa-ta e pa-ta-ni,
kap nji li-bër në do-rë, lu-
je ka-pa-kun e de-rës.

BKSH

y

yl-be-ri, hy-lli, dy-lli, dyr-nja-ja, ty-mi i by-kut, a ke njy-e voe, i ly-ve dyert, i dhêm në ny-e, të-lye-ni, ja-në thy-e dyert, byl-by-li, my-ku, kau bër-ly-ket, i kuj â ky? i y-ti, a i y-ni, a ha byl-met?

p

pa-la, pe-la, pi-la, po-la, pu-la, lo-pa ly-pë bar, pe-li-mi â nji bî-më, pa-ta e pa-ta-ni, lo-pa pall, pu-pul pa-vo-de, pje-pën i pa pje-kun, u për-pojn për-pje-të.

BKSH

c

ci ri ko ka, mi ca e da ci, cer le ku, cu nga, co hi ver dhë, një ka rro cë vë gël, par a cuk?

ç

çar dhe, ça ka lli i mu lli nit, ço ju he çet, ça, pe let rri në për kë ne ta, çi le de rën.

BKSH

c

ca-pi, ce-na, ci-pi, co-pa, cu-ca, e cir-ka-ti cer-le-ku, mi-ca e da-ci ruejn te ko-te-ci, ci-lli ka mā ce-në? kû â mā ce-kë kû e-cë u-ji a kû rri a-mull? e da-va co-pa co-pa, ec o ca-mer-llok.

ç

ça-li, çe-pi, ço-ta, çu-pa ça-ka-lli i mu-llî-nit, çi-ka, ço-ba-ni me vi-ça, çil-ci i de-rës, u çil pa çilc, ça-pi-ni â i verdhë, çu-d' e ma-dhe, ço-ban me çu-ka, çi-k' e çu-p' â nji.

q

që-ni, qi-që-r'é njo-më, ba-ba qor-ton dja lin, hi-qu nie-rit të keq.

g

go-ma-ri bër-tet, rue-je go-jën, gu-ri, ga-cë, gi-ci-lo-het-ger-gi-la-ci.

BKSH

q

qa-rri, qe-rri, qo-rri, qê-ni, qy-qja, qie-lli, qor-ti-mi, ba-ba qor-ton dja-lin, qie-lli du-ket kuq, qe-p' e keqe, qê-ni qi le-hë nuk ha, i vojt pu-na huq, qe-pe pet-kun, kur pi-qen pê-mët.

g

ga-la, la-ga, gu-ri, ri-gu, gel-qe-re, gi-ci-lo-het, go-ja llap e do-ra dap, go-gël, gi-ri i giet mî-nit, a m'a nep nji go-t' u-j? i gja-ti, 'kerrç â go-ma-r i vo-gël.

gj

gje-li na çon he-ret, ça i
për-gje-gji? gjy-te ti â i
bu-kur, nji gjy-le he-ku-
rit, gjy-gji i madh.

s

si-ta, sỹ-ni i keq nuk â
gjã, sa-hat a-rit, pè-së so-
rra, ni-su he-ret, erdh-ne
ro-sat, ry-su nji he-rë.

BKSH

gj

gja-ku, gje-li, do-gja, gji-moj moti, gjy-te-ti i jo-në, gjygj i mi-rë, gjur-ma e gje-lit, gje-je gjānë qi pa-te, gjo-ja e a-ti gjue-ta-rit, u dorgj me gju-e, nji gjy-le heku-rit, gju-min e mi-rë, u gjygju-e.

s

sa-na, se-rja, si-ta, so-rra, su-ka, sy-ka, ni-su, ro-sa, ti-si, si-vjet kanë ar-dhë ro-sa sa u-ji, sa-puni më dogj sÿt, si-ta si-të miellin, si nuk sy-ne su-kën? as-se-si, rra-sa e sy-për, mos i fol keq as-kuj.

sh

she-ga, mos shaj sho-qin, shumëkush, shi i shie-shëm, shi-kjo ve-din, mo-ra ni-sha-nin, shy-ta.

zog i e gër, zâ-ni i zo-tit, zë-mër bar-dhi, ka-zan ra-ki-je, i zym-ti, për-zi-je zer-dën, zu-ma-re, uz-da-ja.

BKSH

sh

sha-la, sho-sha, shi-ta, shu-li, shy-ta, sho-ta she-ti-të, bie-shin shi-na shumë, me da sha-pin e she-qe-rin, shî-je pet-kun me brushë, sher-ma-she-ku â nji bî-më, shumë kush rrê-het në këtë shekull, shi-kjo ve-din.

z

zâ-na, zâ-ni, za-ga-ri, zo-gu, zelli, pa-za-ri, za-lli-na, az-ga-ni, i zo-ti i za-be-lit, i lenë uz-da-ja në zê-mër, i ke-qi â e ze-za e ve-dit, nie-ri i zy-mët, zu-ma-rja ka zâ-nin e bu-kur, lul-zoj za-ma-ku, u ze-zu-e.

zh

zha-ba â-bâ zhu-bël, u-zhy-ze me-zhi-ri, â zhe-le zhe-le, lot si-zhi-va, mos bân zhur-më, zhy-tu.

f

fe-rra, fe-si, u-fu-lla, ka-raj-fi-li tu-fa tu-fa, fol me

zh

zha-bi-na, zhe-le, zha-va-ri, zhi-va, nji zha-bë dhi-je, mos bâ-ni zhur-më, u zhy-e me zhi-ri, bazh-da-ri pe-shon, lot si zhi-va, kish pet-kun zhe-le zhe-le, e te-ri zhe-gu, u zhyt me zhe-le.

fa-ra, fe-rra, fi-ri, i for-ti, fu-rra, fy-lli, mos e fër-ko fy-tin, e fër-fu-lloj a-tje, tuj fje-të nuk fi-to-het

ar-ti, fi-lle-sa e mi-rë â

gjy-sa e pu-nës; fy-ti.

x

mos u xi, duer-sh, kush

nuk xën i ri, nuk xên

kurr, xû na nji zog të zi,

rran xa e za ma-kut, mi

xo re mêtë.

xh

xha-ma-da ni, xhu-xhi-

gjā, fi-ti-mi, fi-lle-sa, e danë fe-le fe-le, be-rre tu-fa tu-fa, fi-lloj me gu-fu-e ba-ri, far-ka-to-ri, far-kon.

x

xā-ja, rrun-xa, rrun-xa-kú, na xû-ni bo-ra, të xe-tit e ve-rës, si je xi duersh, u rrë-xo-va ne-për rran-xa pê-mësh, gu-xo me da-lë, na xû-ni shiu, m'i xo-re mëtë, xê-ne le-pu-rin me qerr, a e xû-ne?

xh

xha-ko-ni, xhe-va-pi, xhi- xhi-llo-

ma-xhuxh, hy-lli xhi-
xhi-llon, xhe-pi si kall
xo-het kuj, xhi-xhi-la
no-za.

th

thi-ka, thim-thi, thu-
pur e tha-të, mos thuaj-
rrë-na, dë-li-ri thojt,
thue ja fja-lën e mi-rë
gjithkuj.

BKSH

ja, xhur-di-ja, xho-ka, xhy-be, ha-xhi-ja, xhe-pi i xha-ma-da-nit, xhi-xhi-ba-no-zi, xhu-xhi-ma-xhu-xhi, a-xha, ha-xha-ri, xha-mi-ja, xhy-mer-ti, xhu-run-ti-ja, xhe-le-pi i be-rre-ve.

th

tha-na, the-pi, thim-thi, tho-ni, thu-pur, u thy-e, dja-thi, qe-tha, gjith-kush, thu-pur e thye-me, ja-në tha tha-nat, thi-thi vi-çi, u-rī-thi çon to-kën për-pje-të, tha-nat e tha-çat, ther-mi-ja bu-ke, gjith i ci-lli jush tho-ni nji fja-lë.

mb, nd, ng.

da-llë-ndy-sha u ndal
për-mbi gemb të ma-ndit,
la-ngo-ni nget, mos ja
ndal ndih mën ti a nde të-
mbe tun ve e të vor-fë nit.

BKSH

bl, br, pl, pr, dr, tr.

ble-va, pre-va, bre-va, ple-
pi plak, pale as-pak, bleu

mb, nd, ng.

mba-the kë-pu-cën, mbe-ta, mbu-sha, mby-ta, ku-mbo-na, kà-mba, nda-le sa-nda-llin te ndo-nji gur, ndër gjith së-nde nda-le ve-din, ndi-gio pri-ndën t'a-nde, mbas-si e ha-te mbë dha-më, nga-lli-ca, ngerr-çi, shu-ngu-llo-te ma-li, la-ngo-ni nget mà fort se le-pu-ri, jam ngu-t' e nge-la, i mi-ri nuk ngi-het kurr me di-je.

bl, br, pl, pr, dr, tr.

ble-ta, ble-ri-mi, blo-va, u-fu-lla à bà blu-dë, bra-va pa çilc, bri-ta, bro-ho-ri-ja, bru-sha, breu, pla-ngu, ple-pi, plo-ri,

li-bra plot, bri-më bret-ko-cash, i tre-ti e-ra dra-ndo-fi-lles.

fl, fr, ft, fll.

fla-ka, flo-ku, flu-tur, ardh fro-ri e po-mba të ftoh-të, i ra frû-thi, fry-ni një fllad i lehtë.

plu-mbi, pu-pla, sy-pri, prī-ja, prênd-ve-ra â plot me dreth-za, dry-ni i tri-nēs, prû-ni drû prej prozh-mit, e preu me pluer, e trê-mi dra-ngu, a je trim?

fl, fr, ft, fll.

fla-ka-da-ni, flo-ri-ni, flu-tu-ra, fle-ta, fli-ta, fra-ti, frê-ni, fro-ri, frû-thi, fry-ma, fry-te e-rē ne pēr fra-nji-ja, fto-ni u mbush me lu-le, ftu-ja e ftu-ja-ku, fry-ni nji fllad i â-mbēl, a-fro-ju fto-nit, fri-ga, u fri-gu-e, sot â tē fto-ftē, kēr-si-ti fli-ta.

BKSH

gl, gr, kl, kll, kr.

glo-gi, gli-get, gri-ma, gru-ni, kle-ri, klliy-ci, kllu-ka, kri-hu për-di-të me-krà-hën.

sk, shk, zg, zhg.

ska-mi, skje-pi, zgi-dhe do-rën, zgo-dha nji skàj për ve-di, shkje-va sku-adi-llin e zhgu-nit.

BKSH

gl, gr, kl, kll, kr.

gli-qet e kâ-mbë-ve, gro-pa, gru-ni, gri-ma, grë-thi, ha-gre pi, o-gra-ja, kle-ri, kllu-ka, gru-ni â mbu-shë me kllo-gjën, kra-pi, kanë da-lë shumë krep, je-na ndër kre-zhëm, kri-shi â nji bi-më, tre-ti si kry-pa n' uj, kro-jet e ma-lit, mos kru-ej kry-et, ka-ce gre-pën, gru-mbull kru-ndesh.

sk, shk, zg, zhg.

ska-ji, ska-mi, rri-sku, bri sku, ske-le, sku-ta, skje-pi i zo-gut, shkâ-mbi, shko pi, shko-lla, a ke shku-e në shko-llë? kanë da-lë pje-shkat, â shky-e sku-ndi-lli i zhgu-nit, zgo-dha dy pje-shka të bu-ku-ra, zgie-dha e qe-ve, shkon di-tën tuj xâ-në skor-ta, mos i zhgul lu-let, shkâ-mbi i de-tit çon shku-më.

sq, shq, zgj.

sqa-pi, shqy-pe, zgjo-ni, a
flet shqyp? ble-ta i ku prej
zgjo-nit, nji lë-ku-rë shqa
rri, u-shqim për sqep.

sp, shp, zb, zhb.

spe-ci, spo-li, spil-ca, zbu-
ku-ro-je shpir-tin t'and, a
zbe prej fri-ge, e zhbi-na
prej a-ndaj, ec mâ shpejt.

pksh

sq, shq, zgj.

sqa-pi, sqo-lli, sqe-le, sqep, si rri squtë, brisq-rrues, shqy-pja na shqy-mi pu-lat, gju-ha shqy-pe, a flet shqyp? lë-ku-ra e shqa-rrit â e bu-kur, mull-za për sqi-lë, zgjo-ni u mbush me ble-të, u zgjã te-për, sa vo-në u zgjo-ve, e zgju-moj për dhu-ni, shkur-to-je shko-pin, shki-n'e shkja.

sp, shp, zb, zhb.

spa-ta, spe-ci, spo-li, mos qit spil-ca, ço-ja rru-spat re-shpe-rit, ngu-le me spil-ca, e-ja e shkoj-më te shpi-ja, shpër-la-je me shpũ-zë, spi-ku, shpi-ku, e zbu-ku-ro-va li-brin, për-se u zbe-ve, e zhbi-ni prej a-ndej, shka â bâ, nuk zhbâ-het.

st, sht, zd, zhd.

sti na, shtâ za, zdat ku,
a zhdesh pet kash, kush
qe sti së sho qin àsht për
t'u qe sti së aj ve të.

ngl, ngll, ngr, mbr, ndr.

hi ngli zi, ti nglli mi, hi-
ngllon ka li, i ngri ti aj,
ha ngri bu kën e mbra-
më s.

st, sht, zd, zhd.

sta-ni, stê-ja, sti- na, sto-ni, i shta-ti, e shtër-ngo-va, shte-gu, shto-gu, shtu-pa, zdat-ku, mos u zhdesh pet-kash, ha-pi gi-shtat, pu-shka-li-qe shto-gut, mos ec zda-thun se the-re kâ-mbësh, u zhduk si rë-ja, i vû-na go-zhdën de-rës.

ngl, ngll, ngr, mbr, ndr.

hi-ngli-zi, u he-ngle-ti-se, më ti-ngllon ve-shi, ka-li hi-ngllon, ci-nga-rja ti-ngllon, ka ngrî a-kull, ngre-he të ngra-tin për kra-hit, e mo-ra në grykë, mbra-mja e mi-rë, bukë mbrû-me, kush vjen mbra-pa nesh? hî-ni mbrê-ndë, mâ së mbra-mit, e mbry-dha ha-gre-pin me kâ-mbë, gjith-mo-në mbroth.

str, shtr, zdr, zhdr.

straj ca, stre ha, shtra ti, shtre pi i dja thit, shtry dhe në ma shtra që, zdry pi prej ma lit, e ka mbë lu e zdra la, zhdu ku prej kë ndej.

skr, shkr, skll.

skrap thi, skrep thi, i shkre ti, shkre pi, shkri

BKSH

str, shtr, zdr, zhdr.

stra-pa-ca, straj-ca, stre-ha, stro-kull, stru-ka, shtra-ti, shtre-pi, shtri-ga, shtro-ja, shtru-nga, shtry-dha, zdra-ma, zdro-mi, zdry-pa, zdruk-thi, stru-ket ndën strem, mos rri ndën stre-hë, shtry-dhi te-shat, zhdrỹ-je de-rën, zhdri-vi-llo-ju nji gri-më, shtrije dorën, nji ma-shtra-pë uj, zdryp prej ka-lit, ndi-gio mje-shtrin e mje-shtre-shën.

skr, shkr, skll.

skrop-thi skrrã-ja, i shkre-ti, shkri-mi, e shkri-na, i shkro-va nji le-trë, ka ra në skllop, mos i skllo-çit të mba-thu-nat,

mi, u shkrina, shkro-va, e shkrre-va, skllo-pi, skllo-çi-te, skllu-ka.

pësht, shëndr.

pështo-va, mos u pështet, shdry-je ar-kën, shëndri-ti ha-na, mos i pështje-llo-di-brat, ko-pshti shëndri-të me-lu-le.

BKSH

e shkrre-va për to-kë, kanë da-lë skllu-ka, mos u shkrryej në plu-hun, bu-kur-shkro-ja, u bâ shkrum.

pësht, shëndr.

pështi mi, pështe-ta, pështo-va, pështy-ma, pështo-lla pet-kat, mos i pështje-llo li-brat, i pështoj do re, shdrŷ-na ar-kën, po shëndri-të si die-lli, shka shëndri të në mal? ndrŷej e shdryej u çart ar-ka.

BKSH

u, U.

Uj-ka shkoj n'Ulqin. U-lu në to-kë. U njit. Ur-ti ja bân nie-rin t'ur-të. Uj-ku lu-ron. U-di-ni, Ur-bi-ni ja në gjy-te-te.

v, V.

Ve-në V-lo-ne. Vo-rri i fra-tit. Va-la-e de-tit. Va-sa e Vuk-sa-ni. Ve-ra âsht e xe-të. Ve-shë Vra-ka-so-rit.

z, Z, Ž, Ž.

Zef e Ze-kë â-nji. Zo-ja e be-kue-me. Za-go-rajt. Zo-gu i bo-rës. Zâ-ni i Zo-tit. Za-de-fi shëndri-të. Za-dë-ja. Za-na-ti i Zy-be-rit. Zë-mër-bar-dhi. Za-dri-ma. Zha-

u, U.

Ur-ti-ja âsht mâ e mi-rë se gjâ-ja. — U ri-thi çon dhenë për-pje-të. — Uj-ka âsht êm vëlla mâ i vo-gli. — U-le kryet se ha-së në tra; do me thâ-në se kush madh-shto-het nji kob e gjenë. — Uj-ku âsht nji bi-sh'e e-gër.

v, V.

Vi-jo-sa âsht nji lum qi der-dhet ndën V-lo-në. — Une er-dha prej Vra-ke. — Vë-ne-shta ka rrush plot. — Va-sa âsht nji fë-mi i ur-të. — Vê-n'ja mê-ndën kën-di-mit e ke me kê-n' i lum. — Ve-ra na pjek pê-mët e drith-nat.

z, Z.

Za-dri-ma âsht nji fu-shë. — Zâ-ni i Zo-tit. — Ze-fi e Zy-be-ri shkoj-n ba-shkë. — U-ne shko-va në Zojz. — Zo-gu flu-tu-ron. — Zo-gu e Ze-ka ja-në vëlla-zën. — Ze-nji-ni qi nuk nep âsht si lo-pa shter-pë. — Zaj-mi e Za-go-lli ja-në dy dyer të mëdha-ja. — Zha-bja-ku. — Zha-va-ri. — Zhe-la-ni.

va-ri. Zha bja-ku.

o, O.

O bo-ti â-nji ka-tund. O su-ni âsht nji lum e O li-çka nji mal. O ra e ze-zë! O de-sa, Ol-muc, Ol-den-burg ja-në gjy-te te. O so e Os-man âsht nji ê-men.

c, C.

Ci-ni e Ci-na ja-në të mi-rë. Ca-ni e Ce-ni ja-në vëlla-zën. Ci-ri-ko-ka. Co-pa e ma-dhe të xên fy-tin. Cir-ka e u-jit. Vi-shin prej Cu-nga-lit e prej Cu-rrajsh t'e-për.

ç, Ç.

Ço-bâ-ni. Çun Ço-ba. Çe-pi i je-bri-kut.

o, O.

O-ra e nie-rit âsht ndih-ma e Zo-tit. — Or-va-tu me vij-të për vet-ve-di e për at-dhe t' ând. — O-pa-ngat ja-në nji fa-rë mba-the. — Os-ma-ni pu-non mi-rë. — O-bo-rri â mbu-shë me bo-rë — Ob-ro-ku i ty-ne.

c, C.

Ci-ni ka xà-në mâ mi-rë se të gjithë. — Co-pa duket e ma-dhe në do-rë të sho-qit. — Ci-ri-ko-kat ja-në më-su-e në ko-pshtë. — Cir-ka cir-ka u-ji shpon gu-rin. — Ci-lli âsht mâ i mi-rë? — Ca-fi âsht i vëllaj i Ca-nit. — Cu-be âsht nji pu-shk' e vo-gël. — U mbë-lu-e Cu-nga-li.

ç, Ç.

Çu-di-tem prej te-jet. — Ça-pi-ni âsht i ver-dhë. —

Çe-li-ku. Ço-ja gjyl-pa-nën Çi-lës. Çi-ja e Çi-la-ku rrinë mi-rë. Çup Çe-ti.

g, G, G.

Ga-vo-çi, Ga-njo-lla, Gra-shi e Gia-dri ja-në ka-tu-nde. Ga-ci, Ga-spri, Ge-ga, Ga-ni-ja. Gem-si-gja e Go-mi-na ja-në dy-uj-na. Gji-ni, Gjo-ni, Gjo-ka ja-në nji è mën, Gje-li ko-kot.

s, S.

Si-ma i Si-mo-nit. Sta-ka e So-ko-li rrinë-ba-shkë. Se-li-mi e Sy-lej-ma-ni ja-në vëlla-zën. Spi-çi. So-pa-çi. Shko-dra, Shkre-li, Sha-la, Sho-shi, Shel-di-ja.

Ça-pe-le ju tho-në bret-ko-ca-ve. — Çi-le de-rën. — Ça-ka-lli rreh he-ku-rin. — Çou në kâ-mbë. — Ci-kë do me tha-në vaj-zë. — Çer-dhe byl-by-lash.

g, G.

Ga-bi-mi qi bâ-het të më-son për nji tje-tër he-rë. — Ga-brie-li ju fal Zo-jës së be-kue-me. — Vëllaut t'êm i tho-në Ga-spër. — Ga-ci âsht mi-rë. — Go-cë do me thâ-në vaj-zë. — Go-di-ti flo-kët. — Go-j' e â-mbël. — Gje-li ko-kot. — Gjo-ni e Gjy-stja ja-në vëlla e mo-trë. — Gjâ-ja qi fi-to-het keq, shkon huq. — Gji-ni e Gjo-ka ja-në të mi-rë.

s, S.

Si-lja e Si-mo-ni ja-në nji shpi-je. — S ngî-het me gjâ sa i-ri-qi me dhe. — Spi-çi â në breg të de-tit. — Sje-llu prej Zo-tit. — Si je me shë-ndet? Si ke ndje-hë? — Sŷ-ni i lig shef keq gjith-mo-në. — Shko-te kah Sha-la e Sho-shi. — Shpa-ta e Skan-der-be-gut.

i, j, I, J.

I-shu-lli. I-shin prej I-ba-lljet. I-ri-qi therë. I-shte di-ta e shë Jo-ze-fit. Ja-ni-na asht nji gjy-tet i Shqypë-nisë. Ju-ba-ni âsht nji ka-tund.

k, K.

Ko-la, Ki-ni, Ke-li ja-në nji shpi-je. Ku-çi, Kel-më-ndi, Ka-stra-ti, Kra-ja, Kru-ja, Ka-va-ja, Ko-ni-ca Ko-lo-nja, Kall-me-ti ja-në vë-nde t'o-na.

t, T.

Te-lja e Te-re-zja ja-në mo-tra, Te-fa e Ta-shi ja-në vëlla-zën. Triep-shi, To-pla-

i, j, I, J.

I-ri-qi nuk rri në plis, por në fe-rrë se në fe-rrë. — I-shte dja-l' i ur-të. — I ka hî le-pu-ri në bark. — Ja-sha-ri âsht i vo-gël. — Je-ta e nie-rit â si de-ti me ta-lla-ze. — Je-na në Ju-ban. — Di-tën e shë Jo-ze-fit e të shë Ja-kut.

k, K.

Kû ke kê-në sot? — Kam kê-në në shko-llë me Ke-lin. — Ka-lit të mi-rë shtoj ta-gjinë. — Ka çu-e Ki-ri e ka ma-rrë fu-shën. — Ka-ta e Ku-sha. — Kul-she-dra â nji gjâ e tri-llue-me. — Kanë ar-dhë prej Kel-mê-ndit.

t, T.

Te-fa âsht prej Tro-sha-nit. — Ti-lja âsht nji vaj-z' e mi-rë. — The-me-li i shpisë du-het i fortë Ty-mi na bâ-ni me kja. — Te-sha shko-lle. —

na, Te-ma-li ja-në ma-le. Erdh prej Trie-shte. The-thi i Sha-lës: Thu-mbi i pat-ko-nit. Tha-çi à nji baj-rak i Pu-kës.

f, F.

Fa-ndi i madh e Fa-ndi i vo-gël. Fe-ja e jo-në. Fra-nja e Fi-li-pi. Fi-lja e Fa-ti-mja ja-në prej Fle-tit. Fi-ra, Fi-la-ti.

g, G.

Ger-fo-zi ásht nji i shull. Kush shkon në Ga-be? Ge-ri-mi e Ga-si-mi. Gel-za e Ge-rre-ti, Ga-fa e ma-lit, ja-në ka-tu-nde mal-ci-je.

p, P.

Pu-na e mba-rë. Pje-tri, Pa-li, Pa-lo-ka

T'a kall-xo-va pu-nën si du-het me e bâ. — Tru-pi i nie-rit ka gjym-ty-rë shumë. — Thue-ja gjithkuj fja-lën e mi-rë. — Tha-nat nuk pi-qen të tâ-na. — Thim-thi i ble-tës.

f, F.

Fi-llo di-tën mi-rë tuj lu-të Zo-tin. — Fë-mi-të e mi-rë janë she-ndi i prind-ve. — Fa-lja fa-jin tjer-ve se kë-shtû të fa-lë Zo-ti ty. — Fri-ga e Tën-zot fi-lli-mi i di-jës. — Fja-la e â-mbël then të for-tin. — Fol pak e ve-shto shumë.

q, Q.

Qel-za e Qe-rre-ti ja-në ka-tu-nde mal-ci-je. — Që-ni kû ha, le-hë. — Qi-tja ndër mênd. — Qe po kë-ndon qy-qja. — Qet gu-rin e mshe-hë do-rën. — Qa-fa âsht ndën go-jë: me ngia-të fja-la me da-lë. — Qy-pi i vo-jit.

p, P.

Pu-no e lut Zo-tin! — Pje-tri nuk idh-no-het

Pa-lo-ci, Pa-lu-shi, Prè-ndi, Prè-ndu-shi, Prè-ka, Prè-la ja-në è-mna gjindsh. U-nis për Pe-jë Pez-rênd. Pi-stu-lli, Pa-çi-ra-mi, e Ple-zhja ja-në a-fër.

b. B.

Bër-di-ca. Bel-to-ja, Bu-sha-ti, Bar-bu-llu-shi, Ba-ba, Bli-ni-shti ja-në ka-tu-nde a-fër Shko-dre, Bre-gu i Bue-nës. Be-ri-sha, Bër-dhe-ti.

r. R.

Rue-je go-jën. Ra-ma e Re-xhe-pi kanë Ra-ma-zan. Rrên-ci e Rrjo-lli ku ja-në? Rro-ku âsht i mê-çëm. Rrĩ-ne Rrë-shajt. Rran-xat e Shko-drës.

kurr. — Pi-ra-na âsht a-fër Pez-rê-ndit. — Pal Pe-pa e Prê-ndush Prê-la ja-në ku-shrî. — Po vjen Prênd-ve-ra. — Plu-mbi âsht i râ-ndë. — Pu-si ka shte-rrë. — Pri-ndja mu-ndo-hen për ju. — Pri-te ve-din mos me ga-bu-e në fja-lë.

b, B.

Bân mi-r' e gjëj keq. — Ble-ta flu-tu-ron ndër lu-le. — Bâ-na me shku-e në Bër-di-e'o në Bel-to-jë. — Ba-ba i mi-rë shtër-ngon fë-mit' e vet. — Be-sa e nie-rit do të jetë he-ku-rit. — Bân nde-rë në daç me gje-të nde-rë. — U-ra e Bue-nës. — Bal-tja âsht prej Bre-gut të Bue-nës.

r, R.

Ra-na âsht e î-më. — Re-sa âsht e ke-qe. — Ro-sat ja-në ri-ka t'e-gra. — Ro-ja du-het ndër gjithë sê-nde. — Rri-tu i ur-të. — Rre-sa bân shumë pu-në. — Kû â Rren-ci? — Rri-lli ju bân keq bak-ti-vet. — Ro-ma âsht nji kryegjytet.

l, L.

La-zër, Lec, Lëc, Lo-ro, Lush, Lip, Luk, Lukë ja-në ë-mna ma-shkajsh. Le-ze, Li-zë, Le-në, Li-në, Lu-lë ja-në ë-mna fë-mnash. Lle-shi, Lla-pi. Lla-va e uq-ve.

d, D.

Dri-ni ásht nji lum i madh. Du-shi, Dash-ma-ni, Dar-dha, Durr-ci Daj-çi, Del-bi-ni shti, Di-bra, Del-vi-na ja-në vë-nde Shqyp-ni-je. Dhel-pën e vje-tër. Dheu i Ri.

h, H.

Hi-luk e Hi-lë ja-në nji. Ha-sa-ni e Haj-da

l, L.

La-ma â mbu-shë me gru-në. — Lu-let e kopshtit. — Li-ri-mi â mâ se u-shqi-mi. — Lu-shi âsht dja-l' i mi-rë. — Lo-pa pallë. — Lej-le-ku bâ-ni çer-dhen e vet. — Lla-va e uq-ve ka marrë fu-shën. — Lla-bu-dra âsht nji bî-më. — Lla-ci bân gel-qe-re. — Lle-shi â mâ i mi-rë se Ze-ka. — Llo-çi m'i ndynë pet-kat. — Lle-shi i Zi.

d, D.

Du-ro shumë. — Du-rue-si, shel-bue-si. — Dri-ta e die-llit. — Desht me ju a-vi-të u-jit e ra mbrê-ndë. — Dri-shti bje qe-pë. — Due-n'je shoqi shoj-n. — Da-shtë-ni-ja me sho-kë â pu-na mâ e mi-ra. — Dhâ-mbi kur çar-tet dhêmb. — Dhi-më kre-je. — Dhel-pna hâ-ngri pu-lat. — Dhêntë ku-llo-sin.

h, H.

Hînë në shko-llë! — Hu-mboj to-ka e ra mbrê-

ri ja-në prej Ha-sit. Ha-pe de-rën. Hy-se-ni
Ha-ru-sha. Hi-ni. Ho-ti, Haj-me-li.

a, A.

A-da-mi. A-dem. A-ga. A-të-tho-në. A-ge?
A-je-ti. A-go-sti-ni? A-prri-pa e Gu-rit. Ah-
me-ti. A-me-ri-ka.

m, M.

Mal-ci-ja e Ma-dhe. Mer-tu-ri, Mër-di-ta,
Ma-li-zi, Ma-tja, Ma-ne-sa, Ma-ze-qe-ja
ja-në vë-nde t'o-na. Maz-rre-ku, Me-si,
Mbë-shka-lla, Mi-lo-ti ja-në ka-tu-nde.

n, N.

Ni-ka, Nu-shi, Ni-ko-lli. Ndou, Ndo-ci, Ndo

ndë. — Hy-pa ma-je ma-lit. — Hu-pi si kry-pa n'uj. — Hu-ndë gia-ti. — Hī-thi djegë do-rën. — Ha-sa në Hot-nja-në. — Ho-llim i madh.

a, A.

A ke xâ-në me shkru-e? — A-na e ma-lit. — A-ra âsht pu-nu-e mi-rë. — A je, si je. — A-rrat i-shin krym-ça. — At-dheu âsht vê-ndi kû ke-na le.

m, M.

Ma-let e nal-ta ja-në mbu-shë me bo-rë. — Mi-lo-ti âsht në breg të Ma-tës. — Mziu e Mi-li-skau ja-në dy ka-tu-nde Mal-ci-je të Pu-kës. — Mi-ni ka bre ar-kën. — Ma-te mi-rë fja-lën. — Mos fol pa ne-vo-jë.

n, N.

Ne-sër âsht fe-stë. — Në bâjsh mi-rë, gjën mi-rë. — Ne-vo-ja nuk ka gjygj. — Ni-su e

ja, Ndo-ka, Ndue-thi ja-në nji ê-men.
Ndreu, Ndre-ka. Kù-asht Na-pu-lli? Njê
ni vjen, tje-tri shkon. Njom-ja do-rën-të
vor-fë-nit. Nji-tu për shka-llash.

e, E, ë, Ë.

El-ba-sa-ni. El-bi e gru-ni. E gër-ci-mi
nuk bjê gjâ-të mi-rë. E Ej-tja e ma-dhe.
Ec mbas fja-lës s'ur-të.

a, b, c, ç, d, dh, e, ë, f, g,
gj, h, i, j, k, l, ll, m, n, nj,
o, p, q, r, rr, s, sh, t, th, u,
v, x, xh, y, z, zh.

BKSH

shko në shpi. — Ndigio pri-ndën t'a-nde në do me je-tu-e shumë për-mbî dhe. — Nadja e mi-rë. — Ne-pi ar-sy-e. — Ni-pa-shit t'o-në. — Nji-la Bue-ne. — Njaj qi nuk xên shko-llë, jet si berr. — Njê-na do-rë lanë tje-trën, e të dy-ja laj-n fa-qet. — Nji-tu ka-dal për shka-llash.

e, E, ë, Ë.

E-ra e mi-rë. — E di kush je. — E ni te une. — E mba-ro-va pu-nën. — E-ja shpejt. — E-dhi shkon mbas dhi-së. — E-dhe ti je si aj. — E-pi të vor-fë-nit e Zo-ti të nep ty. — E Êj-tja e ma-dhe.

a, b, c, ç, d, dh, e, ë, f, g, gj, h, i, j, k, l, ll, m, n, nj, o, p, q, r, rr, s, sh, t, th, u, v, x, xh, y, z, zh.

A, B, C, Ç, D, Dh, E, Ë, F,
G, Gj, H, I, J, K, L, Ll,
M, N, Nj, O, P, Q, R, Rr,
S, Sh, T, Th, U, V, X, Xh,
Y, Z, Zh.

1.

Gu-ri àsht i fortë. Le-shi àsht i bu-të
Gje-thi à i letë. Pê-ni àsht i ho-llë. Ba-
ri àsht i njo-më. Sa-na àsht e tha-
të. Ta-mbli àsht i shkritë. Dja-thi
àsht i ngritë. Xha-mi àsht i shëndrit-
shëm. Drû-ni àsht i terr-shëm. Bo-
ra àsht e bar-dhë.

A, B, C, Ç, D, Dh, E, Ë, F,
G, Gj, H, I, J, K, L, Ll, M,
N, Nj, O, P, Q, R, Rr, S, Sh,
T, Th, U, V, X, Xh, Y, Z, Zh.

BKSH

1.

Mësuesi më-son fë-mitë. — Bul-ku pu-non to-kën. — Gjue-ta-ri vret le-pu-ra. — Kë-pu-ca-xhi-ja bân kë-pu-cë. — Shkar-pa-xhi-ja ar-non shkar-pat. — Ka-li çon ba-rrën. — Qetë ngre-hin qe-rrin e par-me-ndën. — Mi-ca ndje-kë shpinë. — Që-ni ndje-kë të zo-në.

2.

Nie-ri e-cë. Shpe-ndi flu-tu-ron. Ka-ca-le-ci kë-cen. Ka-li shkon trok. Gu-ri the-het me maj. Drü-ja pri-tet me spa-të, me sa-ki-c'e me kme-së. Le-shi ge-thet me ger-sha-në. Pet-ku ge-pet me pë e gjyl-pa-në. Fe-ri-shta flën-në djep. Ta-mbli mje-let prej lo-pësh, prej de-lesh e prej dhish.

3.

Shpi-ja âsht e nal-të e pu-si i ktheltë. Pe-rro-ni âsht i rrë-mby-shëm e vi-ja âsht e am-të. Drü-ni âsht i letë e he-ku-ri i ra-ndë. Bo-ra âsht e fu-shkë e a-ku-lli i ngur-të. Li-gê-ni âsht i madh e de-ti i hap-të. Ha-na shëndri-të, hyjt xhi-xhi-lloj-në, die-lli shkel-xen.

2.

Qê-ni qi le-hë, nuk ha. — Mos ja bân kujt se t'a bâj-n e t'a te-proj-n. — To-ka âsht flo-ri-nit për pun-to-rë; për pri-tue-sa nuk qet gjâ. — Rri me sho-kë t' ur-të. — Mi-ku i mi-rë nuk ka të pa-guem. — Kù të hash bu-kën, mos për-mbyz ku-pën. — Sa lu-le çi-lin, nuk li-dhin. — Kush flën me qên, ço-het me ple-shta.

3.

Qê-ni le-hë. — Za-ga-ri hu-ngron. — Mi-ca mja-gu-llon. — Ka-li hi-ngllon. — Zo-gu pi-ngron. — Byl-by-li kë-ndon. — Trum-ca-ku ci-ja-të. — Lo-pa pallë. — Më-za-ti bër-ly-ket. — Uj-ku lu-ron. — De-lja ble-gron. — Pu-la ka-ka-ri-së. — Gje-li bân ki-kii-kiii..

BKSH

4.

Fë-mi-ja i ur-të ndi-gjon prindt e vet. — Ve-shet na-dje, la-het e kre-het. — Ju bje pet-ka-ve me bru-shë. — Bân ga-di te-shat e shko-llës. — Ma-ndej ni-set e shkon në shko-llë. — Vë-ri'ja më-ndën mi-rë kë-ndi-mit. — Mo-ti qi shkon sot, nuk vjen mâ. — Rri me sho-kë t' ur-të. — Mi-ku i mi-rë nuk ka të pa-guem. — Te-pri-ja ka mre-ku-lliën.

5.

To-ka qet bi-më. — Drũ-ja, ba-ri e gjith-shka mu-gu-llon prej to-ke; tho-het bi-më. — Pë-mët qe-sin gjeth, lu-le e pë-më. — Di-sa qe-sin gjeth e lu-le e nuk li-dhin pë-më. — Pë-ma ka rran-xën, tru-pin e de-gët. — Nie-ri ka nji korp e nji shpirt. — Kor-pi ka kry-e, trup e gjym-ty-rë.

6.

Mâ mi-rë me di-të se me pa-së. — Kush s ka sho-kun pve-të shko-pin. — Tri-mi i mi-rë me sho-kë shumë. — Kush s ka pu-të, ha so-rrë. — Pe-shku prej kre-je qel-bet. — Gjy-sa e dheut si vi-çi i Ndreut. — I vue-mi di shka âsht i më-sue-mi. — U dogj pla-ka ta-mblit e i frŷ-ni ko-sit.

o o o

BKSH

Këndime.

1. Zina.

Zina âsht nji vajz' e urtë; t' a njoftmen nji herë gjithkush e do mirë. Zina e di shka âsht Zoti, i lutet për ditë e nuk do me e fye. Në shpi nuk ndihet aspak e ju ndigjon të mëdhajve. Âsht e dashtun me gjithkênd e nuk thotë kurr fjalë të keqe o rrêna. Baba e nâna lumnojn për vajzë qi kanë.

2. Vajza e dhimshme.

Oh sa e mirë âsht Tilja! Për gjithë të shtunde shkon e i çon buk Gjonit plak qi lypë në rrugë. Ne e diele rnen për të mezën e haenave qi binë në sofër. Me ra plaku i lig, Tilja shkon me nânën e vet me e pa, e herë i çon bukë, e herë ndo 'j gotë raki. I shkreti plak e levdon e e uron. E përnjimênd Tilja ká me pasë bekimin e Tënzot.

3. Bleta.

Nji ditë Lipi i thotë t' et: Babë, këqyre bletën; shka ka qi sjellet ashtû tuj fluturue herë mbë nji lule, herë mbë nji tjetër?

E baba i tha: Punon more bir; shkon tuj mbledhë dyllin me goditë shpinë, e mjaltën me mbajt gjallë zogat e veta kur të vinë dimni. Bleta edhe na mëson

ne. se duhet me punue, e me punue me kohë e me mêndue edhe për nesër.

Kur ke gjâ, e kur teprija
T' tallë ndër t' mira e t' habitë
Mêndo mirë, se ndoshta 'j ditë
Ke me pasun shumë ngushtim.

4. Puna.

Bleta punon gjithë ditën
Tuj rmue me thimth ndër lule.
E kësaj e asaj ja ngule
Me mbusë fashojt e vet.

Djerset ndën diell puntori
Kërrut mbi parmênd, me qe
E shprishë njat t' lumën dhe
Qi 'j dit' gjallim i qet.

Nepër tallaze t' detit
Sjellet me bark' detori,
E mbas ati mūnd qi mori,
Ngarku' me gjâ, pushon.

Në det, mbi dhe, gjithkalma
Mūndit e punës fitimin:
E përmbi djers' bekimin
I madhi Zot e lëshon.

5. Lulet e pêmët.

Cini kishte në kopshtë nji pjeshkë.

Erdh prêndvera e pjeshka u mbush me lule. Cinit i kānshin fort ato lule të bardha e të kuqe. Nji ditë vūni shkallën, hypi mbi pjeshkë e i mblodh gjithë ato lule.

Erdh vera. Cini pritte se po dalin pêmët, por pjeshka nuk kishte veç se gjeth.

— Kush do pêmë, mos të çarsin lulet.

Âsht nji kashë e 'j lashë: Nji spatë me nji të rame pret nji qind lisa.

6. Vëllau i dashtun.

Kelit i fali lala nji mollë të bukur. Sa shkoj në shpi i tha Linës, së motrës. „Këqyr sa e bukur âsht këjo mollë! Eja e t' a dajm bashkë.“ „Me kênë mâ e madhe, i tha e motra, kishim me e da bashkë; por mbassi âsht aq e vogël, haje vetë.“ „Ani ça? tha Keli, t' a hamë bashkë, se më vjen mâ e mirë.“

7. Fëmija i dlirtë.

Tefa ishte nji fëmi i mbarshëm fort. Petkat i kishte gjithmonë dlirtë, e ju bite vetë me brushë. Nuk i shifej nji pikë ûndyre as në parzëm as në prêhën; e nuk i ndyete kundrat me baltë tuj ngâ rrugës. Faqët e duert i late për orë e i kishte gjithmonë dlirtë. Të tânë e doshin mirë këtë fëmi.

Nânës ju kënaqte zêmra kur e shifte. Kur Tefa e merrte në grykë me ato duer të bardha e të dlirta, i bâhej nânës si me pasë në fyt nji kolanë florini.

8. Tënzot.

Uratën e ferishtave
Me ndie në qiell t' a kânde;
Na rrit ndën hije t' ânde
Na ruej ti pra, o Zot.

9. Zhargoja.

Nji fëmi qi s' po e përmêndi, nuk dote kurr m' u la as m' u krehë. E âma e rrahte për orë, e u mundote me e mësue. Ky fëmi kur hate, herë i hate haenat tepër të xeta, herë tepër të ftofta.

Brete kocat. Thete me dhâmbë arrat e leithijat.

Prandej i ishin çartë dhâmët e do i kishin ra; ishte i zbetë, i qelbej frŷma, flokët i kishte si harushë, faqet e duert plot me zdralë. Brêzin e ngrehte zharg për tokë, si me pasë bishtin për mbrapa.

I ndyhej gjithkuj, e as nji fëmi s dote me i ndêj afër.

10. Molla e çartun.

Nji fëmisë i falnë nji shportë molla aq të kuqe e të bukura sa me i hângrë me sŷ.

Por nji ndër ato molla ishte e çartun.

I kishin pasë thânë, se nji mollë e çartun mbaston me prishë të tâna. Por aj fëmija, me mênde të vet, kujtote se gjithë ato molla të shëndoshta do t' a shëndoshshin edhe atê qi ishte çartë.

I vû pra të tâna bashkë. Mbas dy javësh muer me i xjerrë: por i gjet kalbë të tâna.

Atëherë i tha i jati: Këqyr, more bir, si nji mollë e kalbtë ka çartë gjithë këto molla. Xên pra e mbaje mênd, se mbaston nji shok i keq me çartë sa e sa të mirë.

11. Sahati.

Gjushit ja kândte fort sahatin e ja lypte pa pra t' et. Baba i dha fjalën, se do t' i blej nji sahat në kjoftë se del mâ i pari ndër shokë në shkollë.

Gjushi u vû gjithë sa mujti me xânë sa mâ mirë, e në mbarim të shkollvet, kur erdh koha e provëve, Gjushi duel ma i pari ndër të tânë.

Baba j' a mbajti fjalën, e i bleu nji sahat sermit të bukur fort; e mbî tê kishte shkrue këto fjalë:

— Gjithmonë âsht koha me punue mbarë.

12. Ndihma e Zotit për Fëmi.

Këqyr si shkon klluka
Me zogj rrethue;
Janë të njom' qi thue
Se nuk kanë pështim.

Por kur shtergata
Zhgrehet për mneri,
O kur skyferi
Vjen fluturim.

Nget klluka e mjera,
Shtrîn kraht' e veta
E me ato fleta
Mbëlon zogjt e rri.

Njashtu prej qielle
Fëminë e soditë,
E natë e ditë
Ruej, o Zot, ti.

13. Puna çon û.

Liza kishte ndêj nji paradite me duer n' ijë, pa punue. Kur erdh koha e mjesditës e thirri nâna me hângrë, u ankote se haenat ishin zie keq, e hângri pa kurrfarë shijimit. Mbas buke e âma e çoj te kroni me la petkat.

Kur n' e mbramje erdh në shpi i dha me hângrë shka kishte teprue në mjesditë. „Oh sa mirë i paske goditë tash!" i tha Liza s' âmës; por e âma j' a priti: „A e di pse? pse mbasdite nuk ke ndêj pa punë, e puna të ka çue û. Këto janë tepricat e bukës qi kena pasë shtrue në mjesditë. Shife pra se bukën, qi na falë Zoti, n' a kânde kur e fitojm me mûnd; por kur na shkon dita ndêjun, nuk duket e shishme.

14. Nji tubë lule.

— A t' i kânde koket, moj njome?

— Po, Zotni.

— Po të nap pra nji koke, por m' a nep njat tubë lule qi paske mbledhë.

— Më ndi, por nuk mûndem.

— Po të nap dy. A po m' a nep? Tri, katër... sa të duesh. A po m' a nep pra?

— Ket tubë lule e kam mbledhë me ja çue gjyshës, qi ka êmnin sot, e nuk e nap për gjithë koket e të tânë botës.

— Të lumtë, e bardha vajzë! Mbâj ato lule pra por eja se due me të falë nji grusht koke.

15. Trim e i mbarshëm.

Dy fëmi të vogjël ngitshin mbas flutrave bregut të visë. Tuj marrë mbrapa fluturat, ju avitnë tepër bregut, e rane n' uj. Të mjerët filluenë me britë në kupë të qiellës e ishin tuj u mbytë mbrêndë.

Shumë vetë u dyndnë tuj ndie atë brimë; por mbassi nuk dishin not, ju dhimte vehtja, e s guxoshin me hî n' uj; e prandej filluenë edhe ata me britë.

E ndjeu at zhurmë Gjoni, nji bari bêrresh qi qilloj atŷ pari, e ngau me vrep, u desh me të shpejt, ra n' uj, e i xuer ato dy fëmi.

Ja mbrrîni mb' at ças edhe baba i atyne fëmive, e kur pau se Gjoni i pështoj fëmitë xuer me i dhânë do pare për këtë nderë.

Por Gjoni nuk i desht, e mos me ndie se gjindja rrite tuj e levdue, iku e shkoj te bêrret e veta.

16. Nadja.

Qe zbardhi drita:
Zogu po çohet,
E n' mâje t' gêmit
Rrin e shpuplohet;
Mandej prej shêndit,
Pa luejtun vêndit,
Zotit i 'këndon.

Prej zogut të vogël
Xên tine, o fëmi,
Zotit qi t' ruejti
Nder' me i përtrî.
Kështû punën t' ânde
Gjithë si t' a kânde
Zoti e bekon.

17. Në pêndesë.

Shka ka ajo vajzë qi âsht strukë te shkalla e rri tuj kja?

— Kjan se nâna me motra tjera ka shkue me bûjt te tezja, e atê e ka lânë në shpi.

— Po shka ka bâ qyqja qi nuk e kanë marrë me vedi?

— Shka ka bâ? Ajo nuk j' a vên mênden shkollës aspak e deri tash nuk ka xânë kurgjâ.

Oh sa mirë kishte me kênë me j' a bâ njishtû gjithë atyne qi nuk xehen për këndime.

18. Nji zog i mêçëm.

Nji zotni mbate në shpi nji gardalinë të bukur e aq të dashtun, qi nuk ju date kurr, e herë i vîte në dorë, e herë i këcete mbi krye.

Nji ditë zotnija ishte tuj hângrë bukë me do miq. Dera e kafazit ishte çilë e zogu duel, e si u suell nji herë rreth e rreth anës, shkoj e i ndêj mbi krye të zot.

Mb' atë kohë të tânë ishin tuj pie. Zotnija çoj gotën e vet plot me vênë, e zogu këcej mbî buzë të saj, uli skjepin e e kërkoj vênën.

Nuk piu veç se nji cirkë i shkreti; por me 'j herë e prishi, e këthej i dejun në kafaz.

Mbas disa ditsh, qilloj prap Zotnija me do miq qi kishte thirrë në gostë, e u mundue me i dhânë prap me pie vênë zogut. Por gardalina e kishte mbajt mênd ça pat hjekë të parën herë; prandej iku e hîni në kafaz pa e kërkue mâ vênën.

Oh me kênë të tânë të mêçëm si ajo gardalinë.

19. Ninja e drejtë.

„Eja edhe ti, Nine, nga“ i thanë nji vajzës qi ishte tuj hie në shkollë, do shoqe tjera, qi ishin mbledhë në fûnd të shkollës. „Ke ardhë mbë kohë: eja se dishka dona me të kallxue; por me na dhânë fjalën se nuk i kallxon kërkuj.“

„As nânës?“

— Jo moj, kërkuj.

„Lênje pra se s due me e ndie; nânës i kallxoj gjithshka e nuk i mshehi kurgjâ.

Nânës kallxoni gjithshka, o fëmi, e mos bâni kurr ndoj punë qi me ju ardhë marre me e ndie kush.“

20. J dogj mîza.

„Nânë, nuk e kam thye une këtë xham: e si kam pasë me e thye, qi tash dy sahat jam tuj qepë njitû?“

Qishtû i tha Kusha nânës, qi kishte pasë ndie, se u thye nji xham, e hîni n' odë me pa ç' u bâ.

Por mbas këso fjalësh nâna u kujtue edhe mâ mirë, e ja nguli sŷt së bisë e i tha: „Po pse po kuqe, pra? Ti ke dashtë me më rrêjt e t' a shof rrênën në sŷ. Pse fole pa të thânë kush gjâ? Diku të dogj

mîza. Ani pra sot s ke me dalë n' oborr me luejt me shoqe."

As lotët, as të lutunat nuk mujtnë me e pështue Kushën.

21. Dy lundratarët.

Dy vetë mbashin nji lundrë në nji lum qi kishte bâ uj shumë. Njêni asish ishte i ri e i parrahun, tjetri plak e i mësuem gjithë nduersh për punë t' ujit.

Nji ditë tuj shkue nepër uj panë prej së lergu se do të delshin me lundrë ndën nji vig. Ishte punë e vështirë, e duhej dije e zêmrë shumë.

Plaku e pau rrezikun e i briti të madhe shoqit: „Or ti, këqyr se po ndeshë mb' at vig; vên'ja mênden mos të marrin rrjedha mbë njênë anë, se gradisë."

„Shko more," i tha i riu. „Sa tutës kênke; këtû e atje kena se si e sjellim lundrën sa të dona."

„Jo, i tha plaku une ja di ujit; njikëtû fillon rreziku; si të marrin lundra këtû, njashtû shkon."

Fjalët e plakut ishin të mira e të mêçme fort, por aj djali nuk i xûni besë; shtîni veshët në lesh e

lëshoj lundrën me shkue si desht vetë: i mërri! Sa mbrrini afër vigut e pau se nuk ishte mâ punë me ndalë lundrën; e muer rrjedha teposhtë, përmbysi lundrën, e djali u mbyt n' uj.

22. Nji kacidh.

„Moj e bardhë" i tha nji ditë e âma së bisë „ç' e ke bâ kacidhin qi të ka falë tezja?"

„Ja kam dhânë nji fëmisë së keq."

„A me e bâ të mirë?"

„Po, nânë: a nuk janë të madhit Zot edhe zogjt?"

„Na, e gjithshka âsht në këtë botë, jena të T'ënzot. Zot' ynë na thotë n' unjill se nuk i tretë mëndje as mâ i vogli zog."

„Ani pra nânë aj fëmija i keq kishte xânë nji zog e dote me e çue me e shitë. Zogu bërtitte i ngrîti sa kû mujte, u përplaste me ikë; por aj djali i kishte xânë skjepin mos me e lânë me bërtitë. E nuk drote se Zoti e ndiete zogun e shkretë, e do t' i epte ndeshkimin ati zêmrë-gurit.

„Zotit i shkon në vesh gjithmonë vaji i të shuemve, e ndeshkon të këqitë. E shka bâne ti atëherë?"

„I dhaçë ati djalit kacidhin me lëshue zogun. Me e pasë pa, o nânë, sa fort u bâ në shênd i shuemi zog kur i pështoj dore, ishe gëzue edhe ti."

„Për njimênd ishe gëzue edhe une, e m' a ke kënaqë zêmrën me ket punë qi ke bâ. I madhi Zot i këqyrë me dashtni gjithë sêndet qi ka krijue; e na tuj pasë kujdes për këto sênde të mëdha o të vogla qi të jenë, diftojm se duem të madhin Zot.

23. Nji qortim.

Her' mb' nji lule, her' mb' nji tjetër
Shkote 'j blet' tuj fluturue;
Kur vjen Tilja e ju afrue
Për me mujt' me e xânun mb' ta.

Por sa lulën e përkiti,
Iku bleta për hava
E ksaj' vajzës, qi desht me e nga,
Muer e i bâni këtë ankim:

„Qysh prej nadje po mundohem
Me shtue gjân, me mbajtun shpinë:
Vên'ja mênden e çalltinë
Xên prej mejet, e mos mënga."

U topit prej ktyne fjalve
Tilja e shkret' e ju kuq fëtyra:
E ç' at'her' u bâ pasqyra
E gjithë t' mirës me gjithë çalltim.

24. Dy shpija.

Njêna ka mbrêndë nji zotni qi flën gjithë dimnin: e në prendverë kur del me shetitë kadal kadal, i vêhet mbrapa edhe shpija.

Tjetra ka mbrêndë nji zotni qi nuk shifet, âsht e bardhë krejt e rrumbullake, pa dyer e pa dritore; e i zoti, kur do me dalë, do të shpërthejn murin.

25. Të vorfnit.

Në krye të nji rrugës ishin ndêj dy të vorfën, qi shtrishin dorën udhëtarve me kujtue Zotin e me ju falë ndo 'j sênd.

Njêni ishte i verbtë, e tjetri i marrun kâmbësh, aq sa nuk mujte me qindrue mbë to.

Ky i shkjepti i tha nji ditë ati shoqit të vet:

— Ti po e shef fort mirë se s jena tuj fitue gjâ, pse pak kush del këtû pari. A po ndien pra? Mue më punojn mirë sŷt, e ty kâmbët: ta shtimë në punë këthough gjâ sênd qi na ka mbetë e kush e di se ka me na dalë mirë. Ti më merr mue në krah, e une kam me të kallxue rrugën kah do të vena; e njishtû kena me kërkue vêndet ku mblidhen gjind mâ shumë.

— Të lumtë goja, i tha tjetri, se mirë e ke mêndue se lamë pa e provue.

Me këto ndihmë qi këto të shkretë i epshin shoqi shojt, disi ju bâhej mâ e lehtë e vështira qi kishin.

T' i ndihmojm pra shoqi shojt, e kena me pasë fuqi mâ shumë.

26. Hyjt.

Dielli, hâna e hyjt shifen në qiell. Kur shëndritë dielli? Kur shëndrit hâna? Kur duken hyjt? Kur shëndritë hâna, shifet edhe natën, por jo aq mirë si ditën.

Hâna ndërron fëtyrë për orë; hera herë âsht rrumbullake e i thonë hânë plote; hera herë shifet veç gjysa; e disa herë duket si nji këmesë o drapën. Hera herë nuk shifet aspak. Hâna lenë e prêndon.

Hyjt nuk shifen ditën, e pra janë në qiell si hyjt e natës; por na nuk mund ti shofim prej diellit, qi lëshon dritë fort mâ shumë se hyjt. Hyjt janë fort larg prej nesh, prandej duken të vogjël porsi shkëndija qi xhixhillojn në qiell. A mund të njehen hyjt?

27. Nji kashë e nji lashë.

Këqyri tokën ndën kâmb' t' mija
Me nji faqe si tepsija,
Qi për ditë ndërron vênd e mâsë;
Her' â gjys', her' shifet plot,
Her' t' nji draqnit â në giasë
Deri sa nuk shifet dot.

28. Mos prek!

Asht nji fëmi qi do me prekë gjithshka, e then e çartë gjithshka përket.

Ka 'j herë e âma e merr me vedi ndër miq: por gjithkuj i vjen keq me ju hie mbrêndë aj fëmi, pse e dinë se para se m' u nisë aj fëmi, nji rrêng do t' a bâj.

Në vênd se me ndej në karrig, sjellet nepër odë, e me gjetë gjâ mbî tavolinë, nuk i mbaston me e pa me sŷ.

Çohet në mâje të gishtave, kacaviret, merr ne dorë gjithshka, e ne e mbram ndo 'j sênd i bje në tokë.

At fëmi kërkush nuk e do afër tavolinës së vet, kû âsht ndo 'j sênd qi thehet; e mos mujt e âma me j' a hjekë at ves, s' mund t' i shkojn kuj mbrêndë se shoqët nuk e durojn.

Dje njêna ja tha ndër sŷ: Eja me më pa kur të duesh, por, pash kryet, mos e merr mâ me vedi at camërllokun t' ând; âsht i dashtun sa të thuesh, por s' lên gjâ pa thye.

Dy herë qi më ka kênë në shpi, më ka thye nji pasqyrë, nji saksi bilurit, e nji sahat.

Nâna e shkretë u kuq, e i vite turp me pasë nji fëmi kaq të mbrapshtë; por e mjera nuk ka faj.

Fajin e ka fëmija vetë, qi s i xën shtati vênd kërkûnd, e për gjithë ditë e bân nji të re.

Duhet me i ra mbrapa fort këti fëmisë, me e shtërngue e me e mësue me punue ma me mênd, e sidomos me lânë vesin e keq qi ka me prekë gjithshka.

29. Fëmija e Zogu.

Shka ke, zog, qi rri kaq idhun
Mb' at kafaz e nuk po këndon?
— Jam ktû mbrêndë si 'j qên i lidhun,
Prandej zêmra më loton.
Fort i bukur, fort i dëlirë
Ky kafaz dikur t' u duk:
— S 'e kam ditë për kaq të vështirë,
Këtû ha helm mâ shumë se bukë.

30. Rrica.

Fëmija tutës bâhet për gaz, si Toni qi j' u dridh shtati, e s guzon m' u ulë prej karrige pse pau nji mi n' odë.

Po këqyre përseri! Mini i shkretë, sa ndjeu zhurmën, u mundue me pështue vedin, pa i bâ fëmisë kurgjâ; por fëmija nuk prânë tuj kja e tuj britë në kupë të qiellës, si me pasë marrë shpija zjarm.

Tash kanë me ardhë gjindja e kanë me ja vû gazin, pse këso punësh i bân shpesh aj djal.

Tash vonë nji klysh ju vû mbrapa me luejt me të; e aj prej frige u mundue me hypë mbë nji shkallë të keqe, qi ishte pështetë nji muri. Por sa vûni kâmbën mbê shkallë të parë, muer anën e ra mbë nji hurthë, qi desht Zoti e s kishte uj shumë sa m' u mbytë.

Në mos e largoftë prej vedit këtë rricë, posë se ka me e qestisë gjithkush, ka me i ndodhë ndo 'j dâm i madh.

31. Mbramja.

Përmbrapa malit
Dielli prendoj,
Edhe 'j dit' jete
Me të qe shkoj.
Kadal prej fushe
Me dhi, me dhên
Tu' u njit çobani
Përpara i vên.

Tuj pallun lopa
Për viç shpejton,
Bërlyken mzetnit,
Delja blegron.
E bulku lodhshëm
Prej mûndit t' vet,
Zotit i falet
Për hae e shëndet.

32. Korpi i nierit.

Korpi i nierit ka shumë gjymtvrë, rreshtue me bukuri. Në maje ka kryet qi pështetet mbë qafë. Anës përpara i thonë fyt.

Qafa e fytí njiten me trup. Anës përpara të trupit i thonë parzëm; anës mbrapa, shpinë. Ndën parzëm âsht barku, e mbë dy anët andej e këndej janë ijtë.

Prej supave qi janë andej e këndej në maje të trupit, dalin krahët, qi mbarojn atŷ ku njiten me dorë.

Kryet, qafa, parzmi, supat, barku e shpina pështeten mbë shalë o koshë e mbë kërçikë, e këta të tânë pështeten mbi kâmbë.

Nieri ka hûndë, e me hûndë merr erë; ka sŷ e me sŷ shef; ka veshë, e me veshë ndien; ka giuhë e qellzë, e me giuhë e me qellzë ndien shijimin e sêndeve ka dej nepër trup gjithkah e me ta ndien në të prekun.

Të marrunit erë, të pamit, të ndiemit, shijîmi, e të prekunit janë pêsë shiset e nierit.

Nji i dekun nuk shef, nuk ndien, nuk ka të marrun erë; nuk flet pse i mungon shpirti.

Pra shpirti e mba gjallë korpin t' onë.

Fëmitë e mirë e kanë shpirtin të bukur; e vocat e këqi e kanë të ndyet e të përçudshëm.

Të mundohena pra me kênë gjithmonë të mirë e t' urtë.

33. Nji kashë e nji lashë.

1. Kur j' a mbrri nepër të zbardhun të dritës, zogjt galdojn, puntorët sjellen prej mejet e veç prituesi nuk më shef. Kush âsht?

2. Nji popull i shpejt, pa kâmb' e pa gojë e qi merr bâj gjithë ditën e nderme, ku rri?

34. Shpija.

Prej shkolle shkoj fill në shpi t' ême. Aty gjêj nânën, motrat e vëllaznit e mi, qi gëzohen e kënaqen kur më shofin me sy.

Kah mbramja këthen prej punës edhe em atë, e une i dal përpara për me i kallxue se shka kam xânë në shkollë.

Em atë e em âmë janë të dashtunit prindt e mi; prej tyne une kam le e i kam çilë sy't. Ata mundohen nat' e ditë për me më mbajt, me më veshë e me më

rritë me gjithë të mira; por edhe une kur kam m' u bâ i madh, kam me punue për ta, e me ju bâ ndihmë në pleqni.

Fëmija ka përlim me e dashtë e me e nderue prindën e vet, e mos me j' a prishë zêmrën kurr. Njaj fëmi qi idhnon nânën e babën âsht faqezi.

Vëllau me motrë, e motra me vëlla do të duhen mirë, pse janë prej nji nâne e nji babe.

Fëmitë e urtë gjithkush i do; edhe Zoti i bekon: por të mjerët fëmitë e këqi!

35. Shpisë 's ême.

Nuk t' shaj se e vogël,
Duke ndër tjera;
Nuk t' shaj se e mjera
Je pa lulzim.

Ngjat prindve t' dashtun
Me vëlla, me motrë
Ndêjun mb' nji votrë
Mb' ty gjêj pushim.

Këtû zêmra m' çilet
M' çilet' uzdaja.
Ndër mure t' saja
Zêmra m' gazmon.
Për mue gjithë tjerat
M' duken shkreti,
Jo njiket shpi
Zêmra s ma ndërron.

36. Ditën e êmnit të nânës.

Nji ditë mjeshtri me fëmi të shkollës ishte tuj hî në katûnd, e Lipi i ishte rrasë mjeshtrit e s prâte tuj i thânë:

— Të shkojm në shpi, se âsht vonë.

— Kadal se shkuemë, kadal.

Shka ke qi do me shpejtue kaq fort? e pveti mjeshtri.

Lipi uli sŷt e nuk bâni zâ; por Tefa, i vëllaj foli për të:

— Zotni, sot nâna ka ditën e êmnit.

— Për faqe të bardhë; njimênd paskeni arsye me shpejtue.

Paskeni festë në shpi. Kênka êmni i nânës pra.

— Lipi uli kryet.

— Shka ka me të falë sot nâna?

— Më ka porositë nji par kûndra, e sot ka me m' i dhânë, j' a priti Lipi me buzë në gaz.

— E ti ça do me i dhânë nânës për këtë dhunti?

— Nuk kam kurgjâ shka me i dhânë vetë, përgjegji Tefa.

— Si kurgja! sa do pak nji tubë lule.

Lule kishe me i falë me gjithë zêmrë, por nuk kena në kopsht.

— Ani pra eja me mue në shpi, e kam me të mbledhë nji tubë të bukur me j' a falë nânës.

Lipi tuj këcye prej shêndit j' u vûe mbrapa mjeshtrit, e me Tefën shkuenë bashkë në shpi të ti.

Atŷ mjeshtri i çoj me 'j herë në kopsht e me të shpejt mblodh lulet, e mâ të bukurat j' a dha Lipit.

— E tash palè si ke me i thânë nânës kur t' i apsh lulet!

Lipi mbet e këqyrte Tefën, si me e pvetë.

Tefa aj vetë s dite shka me thânë e këqyrte mjeshtrin.

— Mirë pra, tha mjeshtri; tash po të mësoj une se si me i thânë; por a thue ke me i mbajt mênd do vjersha.

— Po, zoti mjeshtër, i tha Lipi.

— Mba vesht, pra. Ke me i thânë njishtû:

Ditën e êmnit t' ând, o nân' e dashtun
Njikët tubë lule due me t' dhânë peshqesh:
Merri kto lule, o nânë; se jan' pasqyra
E nji t' madhës dashtni qi ke prej nesh.

Kjo boj' e kuqe t' a difton dashtnimin.
Dashtninë prap era t' a difton daha.
Shprishi kta gjeth ka nji, lule për lule,
E zêmrën' t' ême ke me e gjetë ndër ta

37. Ditën e motmotit të ri.

Prindve.

Bab' e nânë — Zot, m' ke dhânë
Për me më rritë — Me më soditë
E ket nderë — Përgjithë herë
T' a mbaj mênd — Për gjithë vênd.
Shumë vjet' tjera — Porsi vera.
Rujmi mue — Me m' shêndue.

38. Vëllaznit.

Porsi luleve të Prillit,
Qi shpërthejn e lulzojn ngiet,
Ju binë rrezet e nji diellit
E nji tok' e vetme i qet.

Porsi lumi tuj shpejtue
Val' mbas vale njitas shkon.
Porsi zogu tuj punue
Njêni tjetrit i ndihmon

Qishtû, o vëlla, mb' ket shekull t' mbetun
Na jem' dy, por zêmra â nji;
Porsi n' qiell â 'j Zot i vetun
Nji do t' njehena une e ti.

39. Ndigiesa.

Cinit j' a kândte fort mollat. Nji ditë hini në kopsht, e gjet shumë kokra për tokë, qi kishin ra prej pême.

Cini u ul me i mbledhë, por nuk e shtini në gojë as nji, edhe pse fëmitë tjerë i thoshin me i kërkue.

„Me hângrë këto molla," thote me vedi Cini, „më duhet me pasë lêjen e babës e të nânës; une s e di a janë pjekë edhe."

Fëmit' i thoshin se janë pjekë, e nuk bâjn keq.

Por Cini përgjegjte: „Ju pra po thoni se nuk âsht keq mos me i ndigiue babës e nânës, qi me kanë thânë mos me i hângrë. Mâ mirë nuk ha kurr pêmë, se mos me i ndigiue babës e nânës."

Sa shkote tuj mêndue Cini njîshtû, ja mbrrîni i jati e hîni në kopsht. Cini sa e pau i duel përpara tuj nga e i tha: „Babë, a më lên me e hângrë ndo nji këso mollash qi kam gjetë për tokë?"

„Jo bir," i tha i jati; „ti e di se pêmët qi kanë ra për tokë nuk hahen; mûnden me kênë të çartuna, me të bâ keq, e edhe me të mbytë; por mbassi ke ndigiue, tash po të nap une molla të mira qi hahen;" e këputi vetë prej pême do molla të bukura.

Cini u shêndue, e i ra mirë se ndigioj, e muer vesht edhe se duhet gjithmonë me ju ndigiue të parvet.

40. Kânga e gjelit.

Katund e mahallë!
Kikiki-riki
Erdh koha m' u njallë,
Vjen drita mbë nji.

Kush n' t' shtrueme mos t' ngelin,
Kikiki-riki;
Mos shani pra gjelin
Se ndihet me mëzi.

Veç t' smūnd' e të mbetun
Kukuku-ruku!
Mund t' ngiasin me fjetun
Gjithë tjerët i çoj û.

Çou bulk e zotni
Kukuku-ruku!
Se motin qi â shkri
Se gjêni mâ ju.

41. Biseda.

Kur shifni gjind qi flasin me shoqi shojn, mos bâni zhurmë e mos ju bini ndër fjalë.

Bân'ju t' urtë, të ndalshëm: e mbassi të mbarojn ata bisedën e vet, atëherë folni shka keni nevojë me folë.

S duhet me çartë kuvêndin e huej, tuj pvetë pa mâsë e pa vênd; duhet me i lânë tjerët të mbarojn fjalët e veta, përpara se me i pvetë na e me j' a nisë punve t' ona.

Kishte me ba mirë nâna mos me ju dhânë kurgjâ n' i lypshi ndo 'j sênd kur âsht xânë në punë të veta o tuj bisedue me kênd.

Mos folni vênd e pa vênd: gjuen'je mirë kohën me lypë shka doni, e keni me e xjerrë mâ kollaj.

Mos merrni vesin e keq me folë për punë qi s' ju përkasin, e m' u përzi ndër bisedë të hueja.

Pritni me ju pvetë tjetër kush, e mbasandej folni me urti e me zhdrivillim, por pa kreni.

Me folë âsht kollaj; por me folë mirë â vështirë. Folni pak, e keni me gabue mâ pak.

Përpara se me folë mêndoni mirë shka doni me thânë, e si do të folni, mos me folë mârri e mos me ju ecë fjala mbrapshtë.

Këqyrni si flasin gjindja e urtë; mban'je mênd mirë, e kur â nevoja me folë, shkoni mbas tyne.

42. Kukulla.

Tuj lujtun Maruka me 'j kukull' me bojna,
Shumë loj' e shum' ojna po i delshin prej si.
E merrte me vedi, t' a puthte e shtërngote.
Gjithë ditën i thote — „moj kukull', ç' je ti"?

Por kuklla i përgjegjte, se fëmive kurr loja
S ju ngiatë, mb' sa goja ju ndalet mb' nji cak.
Â shkruemun për lojna m'u ul' e m'u çue;
Dje plase për mue, sot s t' duhem' aspak.

43. Të mësuemit mbarë.

„Shikjo, more bir," i thote nji babë të birit, „ty të vjen rândë kur të mësoj e të qortoj; por t' a dish se për të mirë t' ânde e kam.

Eja me mue në kopsht: a e shef njatë dardhë njatje? Sa i ka pêmët, sa të bukura e sa t' âmbla! Por eja tash këtû. Këqyre njatë dardhë tjetër mb' atë skâj, sa të vogla e të këqija i bân dardhat."

„E shka do me thânë, babë, këjo punë?" i tha i biri.

„Do me thânë," ja priti i jati, se atë dardhën e parë e kena punue, e kena kie e kena dlirë. Këjo tjetra â rritë si ka dashtë vetë, pa i ra kush mbrapa. Njishtû edhe ti në daç me j' a vûe veshin qortimeve të parvet ke m' u rritë i mirë e i viefshëm; por në daç me punue në vedi ke me dalë për faqe të zezë.

Djali ja vûni mêndën këtyne fjalve, e ç' atë ditë e mbrapa s' i muer për të keq qortimet e të parvet.

44. Çilja.

Çilja ka mbushë dymbëdhetë vjet e â bâ si nji grue e mirë. Di me bâ çarapë si tjerat, por edhe di me i arnue kur shkyhen, xên me gjylpner gojcat e fanelave, e bân shputë. Mbasandej, kur i del ngae, bân me gjylpner kuleta, lidhca, dorca e sa e sa sênde tjera. Tesh dishka âsht tuj punue për prind të vet.

Këthen facoleta, mësalla, riza, e di edhe me qindisë êmnin në to. Vetë i qepë këmishat e veta e petkat, e njet komçe e sumbulla.

Këqyrë si punon nâna e gjyshja, e xên me bâ grykca e rrexe, e edhe me qindisë.

Kur vjen grueja qi lanë petkat, Çilja i xjerrë teshat e palame, i njehë i përshkon e ja nep; mbasandej kur i vinë, prap i njehë a kanë ardhë të tâna.

Kur e âma bân ndo 'j petk të ri, o arnon nji sênd të vjetër, Çilja rri e e shikjon.

Me ndie pulat tuj kokorizë, nget te furriku, mbledhë voet, e ashtû të xeta j' a çon-s' âmës.

Kur shinë odën sherbtorja, Çilja i ndihmon me hjekë pluhnin, me rreshtue karrigat e me vû gjithshka në vênd të vet.

Shkon gjithkund t' a çojn nâna me këqyrë ndo 'j punë; ndihmon me u veshë vëllaznit e vogjël; ka 'j herë shkon edhe në dugajë me xânë me njoftë teshat e sa bâjn, e me njehë paret.

Disa herë e âma ja lênë në dorë asaj fletorën e i thotë me shkrue mbë të sêndet qi blehen e me vû hesap; e Çiles i vjen mirë se i duket se âsht bâ e zoja me mbajt shpinë.

45. Puna.

Thënegla t' pamen larg agimin
Shkon ndër lam' e nepër fusha,
Rreth e rreth kërkon ushqimin;
Deri nata t' vinë kërkon.

Marimanga tuj u mbështehun
Ndër gardhiqe e nepër gëmba,
Tuj lëshue pëj e liq t' panjehun
Deri nata t' vinë punon.

Mb' buz' t' nji strehës o m' kulm t' shpisë.
Rri dallëndysha tuj punue,
Tuj godit' rri çerdhen' fëmisë;
Deri nata t' vinë punon.

O ju thënegla qi kërkoni,
O dallëndysh', o marimangë,
Punën tuej ju mos e lëshoni —
Se kjo vajzë me ju punon.

46. Shkolla.

1.

Une shkoj në shkollë. Në shkollë xã me këndue, me shkrue, me bâ hesap, e shumë sênde tjera. Mos me xânë jes si shtâzë.

Për me xânë duhen libra.

Librat janë prej letre. Letra bâhet me zhele.

Librat kanë shumë fletë. Gjithecila fletë ka dy faqe. Gjithecila faqe ka numrin e vet. Mbë nji faqe ka shumë rreshta. Rreshtat kanë fjalët, se e cila fjalë ka bashkëza, e bashkëza shkrojla.

Libri ka ballin kû shkruhet êmni i ti — Âsht përkrejca kû rreshtohen sêndet qi përmênden mb' atë libër. Balli, mâ të shumën e herës, âsht faqja e parë e librit; përkrejca mâ të shumën, vehet në fund; por ndo j herë vehet edhe në fillim.

Me e ruejt librin mâ mirë, shtihet në kartuç, e-në shpinë i vêhet lëkurë o beze, e mbî tê shkruhet me shkrojla arit êmni i librit.

Me pre faqet e reja të librit, marr nji thikë kocit o drûnit.

Me shkrue më duhen pêndë, divit, letrë, libra e tjera.

2.

Ka gjithë farë divitash. Une e kam madêmit, me anë për pluhun, e me gyp për pênda. Diviti âsht si nji tas kû qitet shtupa e mereqepit. Ka edhe divita pa shtupë, por janë me rrezik me u derdhë mereqepi e me të ndye petkat e librat.

Pluhuni vien me terë shkrimin. Në vênd të pluhunit përdoret edhe letra thithcë.

Në gyp vë pêndën, por s kam me e lânë kurr pêndën me maje përpjet, pse mundet me më hasë dora e me u therë, jo me më xjerrë sŷt.

Mundet nieri me shkrue edhe me lapcë. Lapca prehet me brisk. Shêjet e lapcës hiqen me tul buke o me rriska gome.

Me e njye tepër pêndën në mereqep, lëshon pikën e ndyen letrën. Mos me e terë shkrimin me pluhun o me letrë thithcë e me e mbyllë librin, ndyhet shkrimi. Shêjet e mereqepit hiqen tuj i krue me brisk.

Kam me ja vû mênden mos me e ndye letrën me mereqep, a sgishtat, as petkat. Nuk kam me i lëpi me

giuhë pikat e mereqepit, pse bân keq e âsht gjâ e ndyetë.

Une kam disa fletore. Kam letrë ortahe për me shkrue letra. Letrat qi shkruhen mbyllen në zarf. Ka zarfa qi kanë rrethin me gomë; laget e mbyllet. Por kam pa me mbyllë letra me leskra brumit e dyll të kuq. Leskra e brumit laget me pshtymë: e dylli i kuq shkrihet në flakë të qirit. Me unazë (mhyrë) i vêhet shêji i dyllit të kuq.

Unaza ka do shkrojla o fugure, qi lên mbë dyll të kuq kur rraset mbë tê.

Letrës i bâhen vizat me rrige drûnit o hekurit e me lapcë. Në vênd të këtyne vizave përdorohet edhe ndënviza. Por me kênë letra e trashë ndënviza nuk shifet.

Mos me i marrë era letrat prej tavoline, ju vêhet sypri ndo 'j sênd i rândë.

Une letrat e librat i ruej në çâtë, e çâtën e mbaj n' odë.

Në shkollë shkruejm edhe mbë drrasë o rrasë të zezë, me shkumz o me lapcë të bardhë. Shkrimi mandej hiqet me shpuzë o me sukull.

Kam me i mbajt pastër fletoret e mija e librat. S kam me i shprishë; s kam me i shkarravitë o me i ndye. Me mbajt gjithë sêndet dlirtë e në vênd, âsht nderë për ç' do fëmi.

3.

Aj qi më mëson âsht mjeshtri. Une e due mirë mjeshtrin pse më bân të këndueshëm. Prindja më kanë dhânë jetën e korpit. Mjeshtri më nep jetën e shpirtit qi âsht mësimi. Prandej e due mjeshtrin si prindt e mi. Kam me e nderue, me i ndigjue, e kam me u

ruejt mos me j' a çartë zêmrën kurr. Kishe me kênë faqezi fort me e idhnue mjeshtrin.

Para se me shkue në shkollë kam me i vû në vênd të vet librat e fletoret, e kam me ju marrë dorën prindve. S kam me u ndalë rrugës kah të shkoj në shkollë.

Të hîmen në shkollë kam me hjekë fesin o kësulën: e kam me i thânë mjeshtrit: Nadja e mirë, zoti mjeshtër. Shkoj e rri në vênd t' em pa bâ zâ.

Zgidhi librat e këqyri shka më ka pasë dhânë me xânë mjeshtri.

Në shkollë j' a vê mênden shka mëson mjeshtri, mundohem mos me më pështue kurrnji fjalë qi mëson.

Nuk flas kurr me shokë: nuk los me ta; nuk gërgas tjerët. Në shkollë duhet me ndêj me urti e pa zhurmë.

Kur më pvetë mjeshtri i përgjegji pa u matë, por edhe pa kreni. Mos me e ditë i thâm shesh: Nuk e di.

Të mbaruemen shkolla, mbledhi librat pa u ngutë. Kur dal prej shkolle, nuk lëshohem vrap; tuj dalë uli kryet i thâm mjeshtrit: Lamtu mirë, zoti mjeshtër, falemi nderës.

Rrugës nuk ndalem me shokë. Por shkoj fill e në shpi. Falem me babën e me nânën, e pres me bâ shka më thonë ata.

Me më pasë vû mjeshtri ndo 'j përlim, e bâj me kujdes të madh. E xâ për mênd këndimin e ditës.

Por nuk due me xânë gjâ pa marrë vesht. Kur s di shka do me thânë ndo 'j fjalë, pves prinden. Hera herë i vê shêj fjalës e pves mandej mjeshtrin

Ndër dit, qi nuk ka shkollë, këndoj ndo 'j libër të mirë. Por nuk këndoj gjâ pa pvetë prindt e mjeshtrin. Ka libra të mirë e libra të këqi. Edhe librat e mirë, nuk janë të tânë për fëmi.

47. Zanatet.

I madhi Zot ka krijue gjithë sêndet. Nieri nuk krijon gjâ.

Nieri veç bân e goditë ndo 'j sênd.

Katrovaxhija me baltë bân katrova, shtama e çinija.

Magjypi me baltë bân tulla e tjegulla.

Këthiessi me qebriq, me gur e me gelqere bân mur.

Kovaçi me hekur bân çilca, brava, dryna, reze e shumë sênde tjera.

Mjeshtri i drûnit bân dyer, dallapë, rafta, e tjera rraqje.

Kujxhija me ar e me serm bân vâthë, unaza, ngrînë armë, e shumë bukurina.

Dhensi prej gurit xjerrë shkrojla e fëtyra.

Bulku mjell lînin n' arë.

Kazazi tjerë pêjt e linit.

Pëlhursa me pêj bân pëlhurën.

Qepsa me pëlhurë linit bân këmisha.

Vegsi me të tjerrun të linit, të leshit e të mëndashit bân cohë e basma.

Qepsi prej cohe pret petka.

Mullîesi bluen grunin e e bân miell.

Bukpjeksi me miell bân bukën.

Punët qi bâhen prej dorës të nierit thohen punë dore.

Nieri me punue përdoron disa ndihmsa.

Bulku then tokën me parmênd, me vangë e me shat; kositë barin me kosë; korrë grunin me drapën; pret drû me këmesë me sakicë o me spatë.

Qepsi pret cohën me gërshânë, qepë me gjylpânë e u bje petkave me ujti.

Kundraxhija pret lëkurën e shollin me thikë, hjekë thumat me dana, biron shollin me biz; lustron kundrat me brushë.

Farkatari sharron dërrasat me sharrë, i lëmon me zdrukth; biron me turjelë; bân vijat me gardhën o me daltë.

Këthiessi bân murin me mistri e me çakiç.

Prehsi me qostrë prehë thika, brisq, këmesa, kiza, sakica e spata.

Bërberi rruen me brisk-rrues e pret flokët me gërshânë.

48. Nji kashë e nji lashë.

Nalt prej rëve del nji gjarpën,
Then shkâmbi e trêmb' gjithkênd,
E mandej bërtet kaq mnershëm
Qi i shkon zâni për gjithë vênd.

49. Mos luej me shkrepca!

Mâja e shkrepcave ka nji zehër të fortë qi i thonë fosfor. Nji fëmi qi i thoshin êmnit Lush, muer nji ditë do shkrepca, i lagi e ndyu duert me to. Mandej me ato duer të ndyeta muer nji copë bukë e shkote tuj e hângrë. Me ças filloj me i dhimtë në bark, sa s' mund të xête vênd kërkund. Erdh nâna, erdh baba, erdhnë kojshitë. Por kërkush s' kishte ça me i bâ, pse s' dishin shka kishte.

Lushi kjate, bërtitte e u përplaste për tokë. Çuenë e thirrnë mjekun (heqimin). Erdh mjeku e këqyri mirë e mirë e tha: „Djali âsht helmatisun me mâje shkrepcash." I dha barna, por tepër vonë; i shkreti Lush nuk pat pështim e diq tuj britë e tuj u përdredhë si nji bollë.

A e patë? Lushi pat duert e ndyeta me lâng fosforit, lyu bukën me tê e u helmatis. Ani pra mos lueni me shkrepca!

50. Gungaçi.

Në breg të nji liqênit rrite nji ditë nji djal' i ri gungaç, e gjuete peshk vetun. E panë do fëmi faqezez e ja vuenë gazin, pse i shkreti ishte njashtû i përçudshëm. Por s ngiati shumë e mâ faqeziu ndër ta u rrëxue e ra n' uj. Mb' atë ças gungaçi hini n' uj, kapi djalin, e pa drashtë aspak për vedi e xuer prej liqênit e e pështoj prej deke.

Fëmit' u pênduenë atë herë për gaz qi i kishin vû ati djalit zêmrë bardhë e i lypnë të falun.

51. Rrênci.

Nji bari i vogël ruete delët. Nji ditë, me qestisë gjindën bërtiti sa kû mujt: „Ujku, ujku; po më ha kijat!"

Tuj ndie ket brimë u mblodh gjindja mb' atë vênd; por djali i kishte rrêjt, e nuk kishte ujk kërkûnd.

Nji tjetër herë erdh ujku përnjimênd.

Atë botë bariu filloj me britë në kupë të qiellës: „Ujku, ujku, kush-trim!"

Por kërkush nuk luejti vêndit, e ujku i muer kijin mâ të bukurin.

Rrêncit nuk i xêhet besë as kur e thotë të drejtën.

52. Rrêna.

Mos thuej rrêna kurr, o fëmi,
E gjithmon' t' i kesh në mëni.

Nji ndeshkim â fort mâ mirë
Se rrêncak ndokush me të thirrë.
Mos të shkoin mêndja se me rrêna
Fajin t' ând e mbsheh' përmbrênda
S vanon dita, gjâ s' e ndalë,
E në fushë rrêna ka me dalë.
Por veç marrja ka me t' mbetë
E kûnd besë nuk ke për t' gjetë.
Edhe të drejtën në kjoft' se e thue.
Për rrêncak kanë me të kujtue.

53. Vesha.

Kur çohem prej të shtruemës, veshem me të shpejt.

Përpara më veshte nâna, por tash di me u veshë vetë.

Shpêndt e baktija nuk kanë nevojë për veshë; pse shpêndt kanë pupla e berret janë leshatake.

Nieri lenë lakuriq; por Zot' ynë i ka dhânë mênde me ditë e duer me punue; prandej prej disa bimve së tokës e prej leshit të baktivet, nieri din me j' a bâ veshën trupit të vet.

Çarapët, fanelat e petkat e zhgunit e cohnat bâhen me lesh berresh.

Këjo këmishë qi kam në shtat e brandavekët janë të pamuktë; ka edhe këmisha e brakesha lini; pamuku e lini janë bimë toke.

Kundrat këpucët e opangat qi mbathin katûndarët ç' fare janë? Janë lëkure të baktivet.

Këqyr sa i mirë âsht i madhi Zot; sa mirë e do e e kujton nierin! Ka mbushë tokën me bimë e ka falë shtâzët veç me na vjeftë neve.

Kuj duhet me i pasë lakmi, e me thânë se âsht veshë mirë? Njati qi mbahet pastër.

54. Ushqimi.

Hæje e pija e mbajn nierin gjallë.

Une ha në nadje në mjesditë e në mbramje.

Kur ulem me hângrë bukë, nuk lëshohem pa masë në hae, por ha kadal e nierzisht, e nuk i ndyej gishtat me undyrë.

Të vjen të ndyet kur shifen do njerz qi lëshohen mbas haeje si lugetën; nuk e dinë ata të mjerët se, tuj hângrë tepër, prishin vedin e binë të ligj.

Uji âsht nji pije e shëndoshtë e buka nji hae e mbajshme. E me se bâhet buka? Gruni qi âsht bimë, shîhet, bluhet në mullî e bâhet miell; mandej me miell gatohet buka, xêhet brumi, njeshet e piqet në furrë. Bukën masandej e hamë me mish, me djathë, me kjumshtë e bylmete tjera.

Por të vorfënit a kanë me shka me e hângrë bukën? Ah! jo. Ata të shkretët nuk mund të ngihen as me bukë thatë; prandej punë të mirë bâjn njata qi jau njesin dorën me ndo nji lëmoshë.

55. I vorfni.

Jam ala i vogël — jam i pa gjâ,
Pa bukë gjithë ditën — tuj u fik' ûnit;
S kam bab' s' kam nânën — Gjyshja m' ka ra
Përmbyz prej s' lige — Mbî 'j grusht byk grûnit.
E me m' dek' gjyshja — Ku i mjeri shkoj?

Kur ju shtrî dorën — E tuj dridh' rrî,
Pse m' thoni, o burra — „Mos rri pa punë?"
Jam ala i vogël — Me punue s' di.
Me kênë mâ i rritshëm — S jau xã për dhûnë.
Por kaq i vogël — Kû mund t' punoj?

O djelm qi delni — Me gra, me trima,
Mathun e veshun — Për bukuri
M' u pasë dek' baba, — Me kën' jetima
A kish me kënun — për ju mjaft zi?
Jam dath' e deshun — jam i pashëndet
E kush të mjerit — Dorëu s j' a njet.

56. Perêndija.

Krijuesi i qiellës e i tokës âsht i madhi Zot. Aj i Lumi me nji fjalë të vetme ka krijue gjithshka shofim me sŷ e gjithshka âsht në shekull. Këtë jetë qi kena e gjithë të mirat qi na rrethojn Zot' ynë na i ka dhânë.

E ku gjindet Zot' ynë?

Zot' ynë âsht në qiell, në tokë e gjithkûnd. Kû do me vojt nieri, e ç' ka do me bâ, Zoti e shef; edhe mêndimet e mbëshehta e dishiret e zêmërs i di.

Perêndija na urdhnon me kênë të mirë, të drejt e të ndigjueshëm; na thotë me u dashtë me shoqi shojn si vëllazën, e mos me i bâ keq kuj.

N' i ndigioshim të madhit Zot, ka me kênë e mira e jonë, mos i ndigioshim, mâ zi për ne.

57. Dora e Tënzot.

Vesh' me lule del Prêndvera
E me rreze po i rritë dielli;
Mbî gjithë muej bekue kjoft' Prilli
Qi na prûni gjithë kët shênd.

Por qe duhija — tuj vishkullue
Gadi gjithë lulet — na i ka farue?
Ah mos ankoni — gjind të papjekun,
Se lulja e hjekun — La kokrrat në vênd.

U poq pêma e mbaroj gjethi
Edhe dimni po na avitet;
E prej akullit topitet
Lis e pêm' e po mbaron.

Jo s mbaron pêma — ndën akull fjetun
Për m' u përtrimun' — forcë ka me gjetun:
E kur mot Prilli — t' këthehet përsëri
Për bukuri — del e lulzon.

Me t' përvujt e me dashtni
T' madhit Zot t' j' a puthim dorën:
A t' çojn diellin a t' çojn borën
Për t' mirë t' on' gjithë her' punon.

58. Kopshti.

Une te shpija kam nji kopsht të bukur rreth e rreth n' avulli. Mbë tri anët i sjellet rrokull nji tândë, qi mbushet me rrush të mirë e t' âmbël. Baba e lagë tândën për gjithë vjetë me gur kali e e surfullon me e ruejt prej dergje.

Në tjetër anë të kopshtit ka shumë pêmë të mira, kumbulla, zerdelija, molla, bajama. Disa janë ngrehë rrash murit e e mblojn krejt.

Kena gjith farë fiqsh: shëngjinsa, sulltan, tivaras bajuna.

Ka edhe nji qershi, qi më kënaqë në Qershuer; ka nji dardhë qi i pjekë kokrrat në vjeshtë, të buta si tëlyeni e t' âmbla si mjalta; ka nji pjeshkë qi nuk e ka shoqën.

Kopshti âsht da vullâj vullâj; e baba ka vû në ta gjithë farë perimesh: lakna, sallatë, kore, mardanoz, selër, groshë, rrepa, bathë, bizhi, speca, patrixhana, tranguj, bastan, kunguj haes, e gjithë farë perimesh tjera.

59. Lulet.

Une për vedi jam dhânë mâ fort mbas kopshtit të lulevet. E kam njimênd të vogël, por të bukur fort.

Kam mbrêndë gjithë farë lulesh: drandofille të bardha e të kuqe, qi lulzojn do në Maj, do në Qershuer, do për gjithë muej. Kam vjollca, lule vath, filcigena, lule alle, e do lule qi ju vjen era e mirë gjethvet.

Kam edhe lule mullaga, karajfila, jasemina, zymbyla, e rreth e rreth gardhit ka lule mustake.

Në mjedis janë zamakë, marshalloja, lule iqindi, e dy lule lejlake qi janë rritë e janë bâ si pêmë të mëdha.

Në kopsht të lulevet kanë xânë e bâjn çerdhen për gjithë vjetë bylbylat, qi këndojn pa pra. Shkojn e vinë për gjithë vjetë, pse kërkush nuk i prekë. Me e ju përkitë çerdhen na bërtet baba.

Hera herë shkoj edhe une me punue në kopsht; mihi, dëlliri, e lagi lulet; e kur âsht vapë e madhe rri me marrë fresk ndër lule.

60. Zamaku.

Përmbî gjithë lule
Qi dalin n' verë,
Une zamakut
I bâj mâ nderë.

Â mbreti i lulevet,
Â bukuri,
E me duk' t' kândshme
Shênjon pastri.

Ka drandofillja
Duk' e shumë erë,
Por me ato ferra
Dorën m' a therë.

Vetun zamakut,
Kur t' çilin vera,
Pa ther' pa t' vramun.
I ndihet era.

61. Ditët e javës, e muejt e vjetës.

Shtatë dit e shtatë net bâjn nji javë. Ditës së parë së javës i thonë e Diele: së dytës e Hane; së tretës e Marte; së katërtës e Merkurre; së pêstës e Êjte; së gjashtës e Prênde; së shtatës e Shtûnde.

E Hanja i çoj fjalë së Martës me pvetë të Merkurrën a ka ndie e Êjtja se të Prêndës i ka thânë e Shtûndja qi âsht festë të Dielë.

Tridhetë dit, o atŷ pari bâjn nji muej. Gjith i cilli muej ka êmnin e vet e po t' i përmêndi rresht: Kallëndori, Frori, Marci, Prilli, Mâji, Qershori, Korriku, Gushti, Shtatori, Tetori, Nândori, Dhetori. Thaçë se këta muej kanë tridhetë dit o atŷ pari; pse do kanë tridhetë, do tridhetë e nji, e Frori ka njizet e tetë dit e disa herë njizet e nândë. Se i cilin muej sa dit ka e diftojn këto vjersha:

Prill, qershuer, shtatuer, nândori
Kanë se i cili dit tridhetë;
Veç ka frori 'j zet e tetë,
E gjithë tjerët tridhet' e nji.

Dymbëdhetë muej bâjn nji vjetë.

Vjeta ka katër stinë, ka tre muej për shoqe. Stinët janë:

Prêndvera
Vera
Vjeshta
Dimni.

Prêndvera bje në muej të Marcit, të Prillit e të Majit: vera në Qershuer, në Korrik e në Gusht; vjeshta në Shtatuer, Tetuer e Nânduer; dimni në Dhetuer, Kallënduer e Fruer.

62. Prêndvera.

Dimnit toka âsht thatë, pa bar e pa gjeth. Vjen prêndvera e me 'j herë mungullon bari e dalin lulet. Pêmët veshen me gjeth e mbushen me lule edhe ato. Dielli fillon me xe mâ fort, e fëmitë mûnden me dalë me luejt n' oborr, në kopsht e në livadhe. Këthejn prej dheut të larg zogjt e bukur, këndojn, godisin çerdhet ndër kopshtije, ndër oğraja e ndër pyllna. Bretkocat bërtasin ndër këneta, bletët dalin prej zgjojve e shkojn me mbledhë dyll e mjaltë ndër lule të malit e të fushës. Të zbardhmen drita bulku shkon me punue tokën.

Në këtë stinë binë Pashkët, i Shelbuemi e Rrëshajt.

63. Prêndvera.

Filloj toka m' u përtri,
Mal e fush' â gjithë blerim,
E prej bjeshkve tuj u shkri
Ulet uji pa pushim.

Del prej zgojsh e censhmja bletë
Dalin tënegelat për mel;
N' prak të derës nji plak i shkretë
O n' oborr, m' u xemun del.

Këndojn bylbylat ndër ograja
Tuj punue për fole t' vet;
T' shkretin bulk e mban uzdaja
Me i shkue mbar' njaj mund qi qet.

Këndo, bylbyl, mb' at gjuhën t' ânde
Xeju n' diell, o i ngriti plak.
Flutro blet' gjithë kah të kânde,
Mos u lodhni, tënegla aspak.

Puno, bulk, puno; hitija
Ka me t' dhân' jet' e pështim;
Vet' prej qielle Perëndija
T' çon mâ t' dashtumin bekim.

64. Vera.

Mbas prëndverës vjen vera. Atëherë fillon për njimënd të xetit, e dielli djegë sa s ka mâ. N' arë shifen kalxit e grunit; piqen sa e sa pëmë, mollat,

dardhat, kumbullat, zerdelijat, pjeshkat. Gjithë sëndi gëzohet për të mira qi i madhi Zot shprazë përmbi tokë. Kur dielli â tuj djegë tokën e tuj tha arët, vinë shinat e zbusin tokën e napin fuqi mâ fort: duhijat e shtergatat dlirin havanë, e të mbarnemen shin i madhi Zot na qet në qiell ylberin.

65. Vera.

Mbrrini vera, e tuj flakrue
Ndihet dielli për gjithë vênd,
A prej drithit tuj blerue
Nrët u bânë t' gjitha n' shênd,

Mih' n' arnaje katûndari
Tuj lag' tokën me djers' t' vet
Qysh prej nadje kosatari
Tuj punu' n' livadhe pret.

Ndën vap' t' diellit me hitı
Shko ti, o vajz', o grue shko:
Tuj korrë grunin me çallti
Dorca dorca m' a vêndo.

Njiky mund qi shkon sa ndora
Ka m' u ndërrue shpejt n' pushim:
Kur t' vinë akulli e t' bien bora
Prej këti mund do t' keni pështim.

66. Vjeshta.

Në vjeshtë fillon me u shkurtue dita e me u zgjatë nata; e ditë për ditë shkon tuj u freskue havaja.

Ndër ar' e ndër kopshtije janë pjekë pêmët, e gjindja i mbledhin e i ruejn. Mâ vonë bulqit thejn tokën e e miellin përsëri.

Mbassi të mblidhen pêmët e të vjelet rrushi, fillojn me u zverdhë gjetht e lëshohen e binë në tokë.

Në vjeshtë zogjt, qi janë t' ardhun, nisen e shkojn për dhena tjera, ku âsht dimni mâ i butë, me këthye përsëri në prendverë.

67. Dallëndyshës.

Qe Shtatori tash mâ mbrrini.
E pa m' lânun nuk po ndale;
Ke me shku' kû lulxon vrrini,
Me det tjer' me tjera male
Ke m' u faluñ' kah këndon,
Moj dallëndysha, qi shtegton.

Për gjithë nadje vet' e ngrita
Tuj çilë sŷt për me lotue,
Nepër bor' e bryma t' shtrita,
Tash kujtoj se edhe për mue
At zân t' ând e lëshon, si pare,
Me m' ankue, dallëndyshë shtegtare.

Ndoshta 'j kryq, kur t' vinë prêndvera,
Ke me gjetun mbi këtë truell;
Përmbi të, dallëndysh' e mjera,
Ndalu 'j herë, se fati t' shell.
M' lut pushim, mb' at gjuh' qi ke,
Moj dallëndysh' shtegtare e re.

68. Dimni.

Lulet kanë mbarue, gjetht e pêmvet kanë ra. Mal e fushë â mbëlue për gjithë vênd me borë. Ujnat janë ngri. Zogjt kanë ikë, e kanë lânë pyll' e ograja, e nuk na kënaqin mâ ato kângë të bukura; havaja âsht e ftoftë e të pinë gishtat.

Por mos kujtoni, o fëmi, se i madhi Zot ka hjekë dorë prej nesh. Me korrë të vjeshtës, na ka dhânë shka kena nevojë me e shkue motin dimnit. Deles i âsht rritë leshi; edhe shtâzvet tjera ju â trashue qymja e âsht bâ mâ e shpeshtë. Njishtû dora e Zotit jau ka pre ka 'j petk për dimën. E kur reshë borë shumë, a nuk âsht bora si nji jamulli qi Zotyn ja shtron tokës me e mbajt xetë e mos me e ngri prej akullit?

69. Dimni e plaku.

Nepër fush' e nepër male
Frynë murlani me stuhi;
O murlâ, at' frŷmën ndale.
Ndalu, akull, mos me ngrî:
Mos m'a ngrîni këtë pikë gjak.
— Struku, struku, i shkreti plak.

Po del dimni me kosë ndorë,
Gjeth e bar i ka kositë;
Qet balkoni pjalm e borë;
E plak shkreta, tuj mërdhitë,
I thotë vedit me zâ pak:
Struku, struku i shkreti plak.

o o o

BKSH

Përkrejca.

(Të shênjume me * janë vjersha.)

Faqe

Zânlidhje . . . . . 4—73

Këndime.

Nr.

1. Zina 74
2. Vajza e dhimshme 74
3. Bleta 74
*4. Puna 75
5. Lulet e pêmët 75
6. Vëllau i dashtun 76
7. Fëmija i dlirtë 76
8. Tënzot 76
9. Zhargoja 77
10. Molla e çartun 77
11. Sahati 77
*12. Ndihma e Zotit për Fëmi 78
13. Puna çon ũ 78
14. Nji tubë lule 79
15. Trim e i mbarshëm 79
*16. Nadja 80
17. Në pêndesë 80
18. Nji zog i mêçëm 80
19. Ninja e drejt 81
20. I dogj miza 81
21. Dy lundratarët 82
22. Nji kacidh 83

BKSH

Nr.		Faqe
*23.	Nji qortim	84
24.	Dy shpija	84
25.	Të vorfnit	84
26.	Hyjt	85
*27.	Nji kashë e nji lashë	86
28.	Mos prek	86
*29.	Fëmija e zogu	87
30.	Rrica	87
*31.	Mbramja	88
32.	Korpi i nierit	88
33.	Nji kashë e nji lashë	89
34.	Shpija	89
*35.	Shpisë s' ême	90
36.	Ditën' e êmnit të nânës	91
*37.	Ditën e motmotit të ri	93
*38.	Vëllaznit	93
39.	Ndigiesa	93
*40.	Kânga e gjelit	94
41.	Biseda	95
42.	Kukulla	96
43.	Të mësuemit mbarë	96
*44.	Çilja	97
45.	Puna	98
46.	Shkolla	98
*47.	Zanatet	102
48.	Nji kashë e nji lashë	103
*49.	Mos luej me shkrepca	103
50.	Gungaçi	104
51.	Rrênci	104
*52.	Rrêna	104
53.	Vesha	105
54.	Ushqimi	106
*55.	I vorfni	106
56.	Perêndija	107
*57.	Dora e Tënzot	107

Nr.		Faqe
58.	Kopshti	108
59.	Lulet	109
*60.	Zamaku	109
61.	Ditët e javës, e muejt e vjetës	110
62.	Prêndvera	111
*63.	Prêndvera	111
64.	Vera	112
*65.	Vera	113
66.	Vjeshta	113
*67.	Dallëndyshës	114
68.	Dimni	115
*69.	Dimni e plaku	119

BKSH

BKSH

BKSH

BKSH

BKSH

BKSH